LIETUVIŲ DIENOS

"TREMTINĖ" / P. Puzinas

THE LITHUANIAN DAYS

OCTOBER, 1950

2269

1950 M. SPALIO MĖN.

1950 M. SPALIO MEN. **OCTOBER, 1950**

Nr. 8, I metai **Vol. 1 No. 8**

TURINYS

CONTENTS

St. Raštikis, PRAGIEDRULIAI IR ŠEŠĖLIAI 3

VYČIAI KOVOJA UŽ LIETUVYBĖS IŠLAIKYMĄ, Pasikalbėjimas su Lietuvos Vyčių pirmininku Al. Vasiliausku 5

L. Valiukas, 25 METAI LIETUVYBĖS SARGYBOJE 6

TARPUSAVY KALBĖKIME LIETUVIŠKAI 8

B. Ketarauskas, AR GALIMA NUŠAUTI KŪNĄ Į MĖNULĮ 9

J. G. LIETUVIŲ LIAUDIES DAINOS 11

P. Jagėla, LIETUVIŲ MENO TRIUMFAS 12

B. J. "NAKTIS ANT NEMUNO" AMERIKOJE 15

KĄ VEIKIA SKAITYTOJAI 16

THE WRITTEN WORD by Milton Stark 17

KRISTIJONAS DUONELAITIS 18

JOY OF SPRING by Kristijonas Duonelaitis 19

ABOARD THE KUALOA by Fred Truman-Brazevičius 20

Juozas VITĖNAS.....**Vyr. Redaktorius / Editor-in-Chief**

Milton C. STARK.....**Angliškos dalies redaktorius / Editor of English Section**

Povilas PUZINAS.....**Redaktorius-dailininkas / Art Editor**

Antanas F. SKIRIUS, leidėjas / Publisher

Juozas URBONAS.....**Administratorius / Business Manager**

Redakcijos atstovai / Assistant Editors — V. ROCEVIČIUS, Cleveland, Ohio; L. VALIUKAS, Dayton, Ohio; V. VOLERTAS, Philadelphia, Pa.

Straipsniai, prie kurių yra pažymėtas autorius arba pridėti jo incialai, nebūtinai reiškia ir redakcijos nuomonę.

The opinions expressed in signed or initialed articles are not necessarely those of the editors.

Redakcijos ir administracijos adresas:
Address all Editorial and Subscription Mail to
9204 S. BROADWAY, LOS ANGELES 3, CALIF
Phone - PL. 4-1377

"LIETUVIŲ DIENOS" yra sujungtos su "KALIFORNIJOS LIETUVIU"
"THE LITHUANIAN DAYS" is combined with "CALIFORNIA LITHUANIAN"

Leidžiama kas mėnuo, išskyrus liepos ir rugpiūčio mėn. / Published monthly, except July and August

Atskiro numerio kaina 30 ct. **Single Copy - 30c**

PRENUMERATA metams — $3.00 bet kokiame pasaulio krašte. GARBĖS PRENUMERATA $10.00.

SUBSCRIPTION $3.00 per year in any country of the world. HONORARY SUBSCRIPTION $10.00.

Entered as Second Class Matter June 7, 1950 at Los Angeles, Calif. under the Act of March 3,1879

THIS MONTH'S COVER

The "Refugee, a painting by the Lithuanian artist **Paul Puzinas,** whose work was exhibited at the Los Angeles City Art Show this month. Mr. Puzinas's work was voted the "Best of the Year" at the Greek Theater showing, which culminated the Sixth Annual City of Los Angeles Art Exhibition (Oct. 13-29)

GARBĖS LEIDĖJAI

Asmenys, paskyrę laikraščio naudai nemažiau 100 dol., laikomi GARBĖS LEIDĖJAIS.

Išėjusių numerių Garbės Leidėjai, paskyrę po 100 dol.:

EMILIJA ŠLIAKIENĖ, Los Angeles, Calif.,

ONA SAMSONAITĖ, Los Angeles, Calif.,

A. ir R. JANUŠAUSKAI, Los Angeles, Calif.,

J. PADAUBIETIS, Los Angeles, Calif.,

GARBĖS PRENUMERATORIAI

BALBINA ABROMAITĖ, Los Angeles, Calif.

KUN. I. ALBAVIČIUS, Cicero, Ill.

KUN. ST. ALEKSIEJUS, Hatch, N. M.

J. ĄŽUOLAITIS, Los Angeles, Calif.

DR. J. J. BIELSKIS, Los Angeles, Calif.

VYTAUTAS BELECKAS, New York, N. Y.

FRANK BRADULSKI, Clinton, Iowa

J. E. CASSERLY, Los Angeles, Calif.

A. ir S. DERINGIAI, Los Angeles, Calif.

KUN. ANT. DEKSNYS, E. St. Louis, Ill.

F. DIRGĖLA, Los Angeles, Calif.

WM. & B. GRIGALUN, Los Angeles, Calif.

BEN JAKUBEN, Los Angeles, Calif.

KUN. G. JONAITIS, Tucson, Ariz.

KUN. P. JURAS, Lawrence, Mass.

F. KARALIŪNAS, Glendale, Calif.

J. KILMONIS, Los Angeles, Calif.

ZIGMAS KRUMINAS, Los Angeles, Calif.

KUN. J. KUČINSKAS, Los Angeles, Calif.

FRANK MASON, Montrose, Calif.

MRS. F. MARKS, Los Angeles, Calif.

B. NAGINIS, Los Angeles, Calif.

KUN. J. PAŠKAUSKAS, Chicago, Ill.

B. PELANIS, Port Chicago, Calif.

STASĖ PETROŠKIENĖ, Santa Monica, Calif.

JOSEPH C. PETERS, Altadena, Calif.

A. RUIGYS, Los Angeles, Calif.

KUN. P. SABULIS, Hartford, Conn.

ANN SAMSON, Los Angeles, Calif.

FRANK SATKAUSKAS, Chicago, Ill.

FRANK SPEECHER, Los Angeles, Calif.

BERNICE STARK, Santa Monica, Calif.

S. TIKNIS, Los Angeles, Calif.

P. ŽILINSKAS, Los Angeles, Calif.

F. ŽUKAUSKAS, Los Angeles, Calif.

Lietuvos Vyčių kongreso dalyviai; kongresas įvyko š. m. rugsėjo 10 d. Chicagoj. / The Knights of Lithuania Congress in Chicago, September 10, 1950.
Photo by Precin Studio, Inc., Chicago, Ill.

PRAGIEDRULIAI ir ŠEŠĖLIAI

ST. RAŠTIKIS

Nepriklausomoje Lietuvoje per dvidešimtį metų mes minėdavome Lietuvos sostinės Vilniaus pagrobimą. Dabar jau visą dešimtmetį minime žymiai skaudesnę, Lietuvai padarytą, skriaudą — jos tautinės laisvės ir valstybinės nepriklausomybės išplėšimą. Kaip anoje garbingoje kovoje už lietuvių teises į savo sostinę, taip ypatingai dabar kovoje už tautos gyvybę ir laisvę visi darome viską, ką tik galime ir kaip geriau išma nome. Tačiau, kaip ir visada gyvenime, šioje kovoje yra ir malonių pragiedrulių ir tamsių šešėlių. Jų yra ir plačiame pasauly, kurio veidrodyje daugiau ar mažiau atsispindi Lietuvos byla; jų pasitaiko ir mūsų pačių tarpe.

Tamsiausias šešėlis — tai dabar vykdomas lietuvių tautos naikinimas. Kiek dabartiniai Lietuvos okupantai jau yra išnaikinę mūsų tautiečių okupuotoje Lietuvoje ir Sibiro koncentracijos stovyklose, niekas negalėtų labai tiksliai pasakyti. Tačiau visi tai įvertina daugiau negu pusę milijono žmonių. Nedidelei mūsų tautai tai yra be galo žiaurus nuostolis, kuris vis dar didėja. Šių liūdnų įvykių akivaizdoje yra ypatingai skaudu, kad dar daug žmonių laisvame pasaulyje, net žinodami apie okupanto tautų naikinimą Rytų Europoje, lieka nejautrūs šiam nežmoniškumui ir jaudinasi visai kitais smulkučiais reikalais. Štai praeitą mėnesį didžiausiame Kalifornijos mieste, Los An-

geles, buvo išvystyta didelė akcija ir rinkimas parašų prašymui (peticijai) vyriausybei prieš taip vadinamąjį gyvulių naikinimą mokslinių tyrimų reikalams. Jautrūs žmonės, ypatingai moterys, vaikščiojo didžiausiomis miesto gatvėmis ir su ašaromis maldavo pasigailėti tų gyvulėlių. Liūdna ir skaudu buvo lietuviui žiūrėti į tuos plakatus ir į jų nešėjus bei autorius, kuriems pelės ir šunes daug brangesni, negu Lietuvoje naikinami žmonės. Briuselio advokatas J. Mollinger neseniai paskelbė karą žąsų kepenų paštetui. Jis rašo: "Jei kitaip negalima bus tikslo pasiekti, kreipsimės į Europos Tarybą, kad ji uždraustų šį nežmoniškumą (žąsų kankinimą)." Taip laisvojo pasaulio advokatų atstovas jaudinasi apie žąsis, bet jis visai tyli apie žmonių kankinimą Lietuvoje, nors tai jam turėtų būti žinoma. Apie vieną pagrobtą vaiką jaudinasi visa Amerikos spauda. O kas jaudinasi dėl šimtų vaikų, pagrobtų Lietuvoje, apie kuriuos tėvai jau beveik dešimtį metų nieko nežino? Dalis tų tėvų dabar gyvena toje pačioje Amerikoje.

Laisvinant Korėją, Jungtinų Tautų kariuomenė daugelyje vietų surado net keliasdešimt tūkstančių sušaudytų vyrų, moterų, vaikų ir Amerikos karių. Išlaisvinti iš nelaisvės Amerikos kariai pasakoja apie karo belaisvių ir politinių kalinių žiaurų mirties žygį iš Pietų Korejos į Šiaurinės Korejos sostinę Pyongyang ir dar toliau į šiaurę. Tų kankinių žygio kelias buvęs nusėtas užmuštųjų ir sušaudytųjų lavonais. Tai padarė raudonieji. Bet juk tie patys raudonieji darė tą patį Lietuvoje jau 1940, 1941, 1944, 1945 metais ir vėliau. Gal bent šie žiaurumai Korejoje sujaudins pasaulio apsnūdusią sąžinę ir išjudins iš mirties taško tautų naikinimo (genocido) sutartį (konvenciją), kuri, deja, net iki šiol dar nepatvirtinta JAV Senato, nors kitos mažesnės valstybės jau seniai tai atliko.

Šiaip ar taip vertintume visus šiuos įvykius, vistiek tai yra šešėliai mūsų kovoje už savo tautos laisvinimą.

Turime šešėlių ir savo tarpe. Vienybės stoka, nepamatuoti priekaištai išlaisvinimo kovai vadovaujantiems organams, savų autoritetų griovimas, nutautėjimo reiškiniai ir k. Tai nėra džiuginantieji reiškiniai.

O tačiau pragiedrulių atsiranda vis daugiau. Jie duoda mums stiprybės ir vilties, kad ateis laikas, kada saulės spinduliai džiaugsmingai apšvies laisvos Lietuvos padangę, ir iš visų buvusių šešėlių liks tik vieni atsiminimai apie juos.

Juk Lietuvos byla darosi vis aktualesnė. Jei prieš penkmetį mūsų balsas apie bolševizmą buvo beveik be atgarsio, kaip anas Šv. Jono minėtas balsas tyruose, tai šiandien jau beveik visas laisvasis pasaulis pradeda mus suprasti ir galvoti taip, kaip mes visą laiką galvojome ir tebegalvojame. Pasaulis pradeda jau ne tik žodžiais, bet ir darbais, net ginklu, organizuotai priešintis bolševizmui ir kovoti prieš jį. Mūsų skausmai pasaulio spaudoje randa vis daugiau pritarimo, užuojautos ir moralinės paramos.

Štai tik vienas pavyzdys, kaip drąsiai aprašomas gyvenimas rusų okupuotuose kraštuose. Šveicarų įtakingame ir plačiai skaitomame dienrašty "La Liberte" (prancūzų kalba) p. Paul A. Ladame neseniai taip rašė:

Pradžioje autorius pasisako turėjęs progos pats pabūti anapus geležinės uždangos tik 15 dienų. Būdamas optimistas iš prigimties ir pesimistas iš pašaukimo, jis todėl negalįs sulaikyti savo nuotaikų pareiškimo. Vakariečiai, esą, labai klydę, kaip ir jis pats prieš 2 savaites, kad visas pasaulis trokštąs taikos ir nenorįs karo. Tai esanti netiesa. Esą tautų, kurios neap-

(Perkelta į 10 pusl.)

Lietuvos Vyčių banketas po jų kongreso, įvykusio Chicagoj rugs. 10 d. / Banquet of the Knights of Lithuania Congress in Chicago, Ill. Photo by Hassen, Chicago

Vyciai kovoja uz lietuvybes islaikyma

PASIKALBĖJIMAS SU LIETUVOS VYČIŲ PIRMININKU AL. VASILIAUSKU

Al. Vasiliauskas, dabartinis Lietuvos Vyčių pirmininkas / Al Wesey, newly elected President of the Knigths of Lithuania Central Committee.

– Kokie yra šiuo metu aktualiausi Vyčių uždaviniai bei darbai?

– Uždavinių bei darbų yra daug ir didelių. Svarbiausi bene bus: 1) vesti stiprią akciją per Lietuvos Reikalų Komitetą už Lietuvos išlaisvinimą. Tai pats svarbiausias Vyčių uždavinys. Džiugu, kad ir lietuviškoji visuomenė atjaučia ir įvertina šį darbą. 2)Išlaikyti ir pagyvinti lietuviškumą Vyčių tarpe, t. y., atjausti Lietuvą, kalbėti lietuviškai, dainuoti lietuviškas dainas, rengti parodėles, kaip galima plačiau susipažinti su Lietuvos kultūra, ir tt. 3) Pravesti piniginį vajų. Juk organizacija stipriai tegali veikti tik tada, kai ji ir finansiškai nėra nuskurdusi. 4) Išjudinti tas kuopas, kurios neberodo aktyvumo, o visai susilikvidavusias vėl atgaivinti. Prie šio punkto reikia priskaityti ir užsimojimą padidinti Vyčių organizacijos narių skaičių. 5) Išleisti anglų kalboje brošiūrėlę apie Lietuvos praeitį.

– Kaip vertinate Vyčių įtaką Amerikos lietuvių jaunimui, ir kiek šio jaunimo Vyčiai yra subūrę į savo eiles?

– Vyčių šūkis – "Dievui ir Tėvynei". Siekdami įgyvendinti šį šūkį, Vyčiai parodo tikrai gražų, organizuotą veikimą, kultūringai praleisdami laiką, kuris taip, kaip ir daugeliui jaunuolių, beprasmiškai žūtų. Taip pat Vyčiai daug prisideda prie parapijos darbų, veda aktyvią kovą prieš komunistus. Vyčiai organizuotai juda kruta visur. Jais susižavi ne vienas jaunuolis ir ateina į jų organizaciją. Šiuo metu Vyčių organizacija turi apie 2500 narių. Bet kviečiame ir laukiame daugiau narių.

– Vyčiai yra katalikiškas Amerikos lietuvių jaunimas; kokia yra nekatalikiško lietuvių jaunimo padėtis ir koks Vyčių santykis su jais?

– Nekatalikiško jaunimo padėtis atrodo liūdnesnė, nes jie neturi organizacijų. Kalti ir tėvai, kad vaikų nekrikštijo ir neaugino religinėje dvasioje. Draugaudami su Vyčiais, kai kurie jaunuoliai pareiškia norą būti Vyčiais ir kartu katalikais. Buvo tokių atsitikimų mūsų kuopoje ir tikiu, kad jų buvo ir kitose kuopose. Taip nekatalikškas jaunimas atsilanko į Vyčių parengimus.

– Kokių priemonių bei būdų Vyčiai imasi lietuvybei sustiprinti savo narių tarpe?

– Tam tikslui yra numatyta 18 punktų, kuriuos Vyčių kuopos privalo vykdyti. Iš svarbesnių punktų paminėtina: 1) Kalbėti, kiek galima, lietuviškai ir lietuviškai vesti susirinkimus. 2) Paskaitos apie Lietuvos kultūrą. 3) Paskaitos apie Lietuvos teatrą, dailę ir tt. 4) Skaitymas lietuviškai pavieniai ir grupėmis. 1) Dainavimas lietuviškų dainų. 6) Rašymas lietuviškai laikraščiuose ir "Vyty". 7) Organizavimas lietuviškų muziejų, knygynų. 8)Organizavimas lietuviškų teatrų. 9)Organizavimas Vyčių chorų.

– Ko Vyčiai pageidauja iš lietuviškos visuomenės?

– Padėti organizuoti kuopas ir paremti finansiškai. Jei nėra kuopos kokioje didesnėje lietuvių kolonijoje, lietuviškoji visuomenė gali imtis iniciatyvos ją suorganizuoti, o senesnieji gali sudaryti draugovę. Kur yra kuopos, ten lietuviškas jaunimas gali būti paragintas stoti nariais į Vyčių organizaciją. Piniginė parama yra labai reikalinga sekmingesniam Vyčių veikimui. Vyčių iždе pinigų mažai. Lietuvos reikalų Komiteto svarbus darbas reikalauja nemažos lėšų sumos. Vyčių organas "Vytis" taip pat negali išsiversti iš savo prenumeratos. Norim suruošti vadų kursus, kuriems irgi reikia pinigų. Kursuose Vyčių vadai bus parengti ne tik kaip geriau atlikti savo pareigas,bet taip pat bus geriau supažindinti su Lietuva, jos praeitim ir p. Numatomo piniginio vajaus šūkis bus "Vyčiai kelia lietuvių vardą". Kai vajus bus pa-

VLIKO delegacija po audiencijos pas Popiežių; iš kairės į dešinę: V. Sidzikauskas, prel. M. Krupavičius (VLIKo pirm.) ir J. Brazaitis. Delegacija Romoje lankėsi š. m. birželio 1-16 dienomis.
Delegation of the Supreme Committee for the Liberation of Lithuania received by Pope at the Vatican

skelbtas, prašysime lietuviškosios visuomenės prisidėti.

—Kaip Jums atrodo lietuvybės ateitis Amerikoje?

— Lietuvybės ateitis Amerikoje, mano manymu, nėra bloga ir tikiu, kad ji dar stipriai laikysis kokį 40 metų. Vyčių jaunimas lietuvybės išlaikymo tikrai neapleis, bent ši generacija lietuvybę tikrai išlaikys. Vyčiai daugumoje kuria lietuviškas šeimas ir savo vaikus moko lietuviškai. O kai tie mažiukai suaugs, tikėkime, jie irgi įstos į Vyčius, kur jie turės progos ir kalbėti lietuviškai, kas neleis užgęsti lietuvybei jų širdyse. Jeigu mūsų tėvai, nemokėdami nei rašyti, nei skaityti, užaugino Amerikoje vaikus, kurie patys išmoko lietuviškai ir rašyti ir skaityti, kurių širdyse dega lietuviška ugnis, tikėkime, kad ir ateityje lietuvybė nesusilpnės, nes mes, Vyčiai, tikrai ją stengsimės išlaikyti savo vaikų širdyse. Žinoma, daug prisidės lietuvybei sustiprinti Amerikoje naujai atvykę tremtiniai. Jie juk atsivežė į čia lietuvių kalbą, kultūrą, dainas ir tt. Nemažai jų jau įsijungė į Vyčius ir padeda mums įgyvendinti mūsų numatytus lietuviškumo išlaikymo punktus. Po keliolikos ar poros dešimčių metų jų vaikai įstos į Vyčius ir sustiprins lietuvybę Vyčiuose bei apskritai visoje Amerikoje.

— — —

Lietuvybės išlaikymo srity yra du lygiai svarbūs uždaviniai — išlaikyti lietuvybę savuosiuose, savo vaikuose ir savajame jaunime, o antras nemažesnės reikšmės uždavinys ir pareiga — sustiprinti ir išlaikyti lietuvybę senojoj išeivijoj . . . Lietuviškoji mokykla ir lietuviškoji s p a u d a bei knyga — būtiniausios priemonės.

M. KRUPAVIČIUS

38 metai lietuviskumo sargyboje

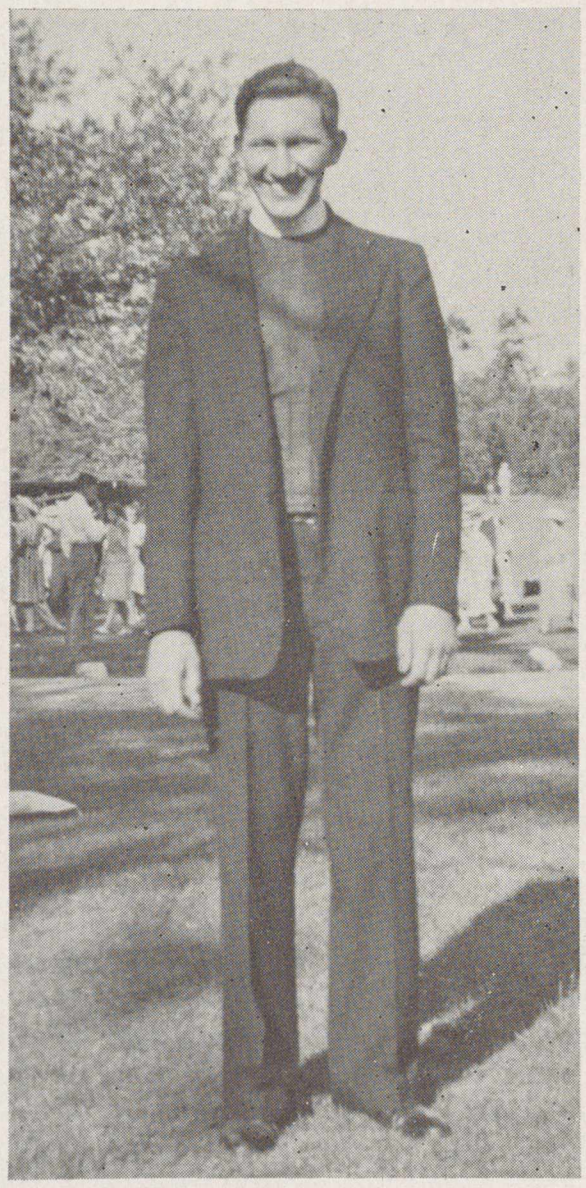
L. VALIUKAS

Dabar, kai Lietuva yra atsidurusi žiaurioje vergijoje, mūsų tautiečiai masiniai žudomi ir pavergėjų dedamos didžiausios pastangos išrauti lietuviškumą iš tėvynėje pasilikusiųjų širdžių, tai nepaprastai įvertiname pavienių asmenų ir lietuvių organizacijų pasauly pastangas kovoje dėl Lietuvos laisvės ir lietuviškumo išlaikymo.

Nesuklysiu pasakydamas, kad kovos dėl Lietuvos laisvės ir lietuviškumo išlaikymo reikalai yra vieni pačių svarbiausių Lietuvos Vyčių organizacijos darbuose.

Lietuvos Vyčiai šiais metais žengia į 39-tuosius savo organizacinės veiklos metus.

Lietuvos Vyčių organizacijos įkūrėju bei jos tėvu yra M. A. Norkūnas, dar tebesąs gyvųjų tarpe ir tebesisielojąsis Lietuvos bei lietuviškumo išlaikymo reikalais. Lietuvos Vyčių organizacijos pradžia - 1912 metai, gimtinė - Brockton, Mass. Šiuo metu Vyčiai turi po vieną ar

Kun. J. C. Jutkevičius, Lietuvos Vyčių Vyr. Dvasios Vadas ir Lietuvos Reikalų Komisijos pirmininkas.
The Rev. J. C. Jutkevičius, senior spiritual adviser of the Knights of Lithuania and the President of the Lithuanian Affairs Committee.

net kelias skaitlingas kuopas, galima sakyti, kiekvienoje lietuvių kolonijoje.

Lietuvos Vyčių organizacijos veikloje šiuo metu daugiausia dėmesio skiriama kovai dėl Lietuvos laisvės ir lietuviškumo išlaikymo Jungtinėse Amerikos Valstybėse.

Kova už Lietuvos laisvę vedama per anglų kalboje einančią spaudą Amerikoje, nušviečiant straipsniuose ir laiškuose tikrąją padėtį už geležinės uždangos, komunistų padarytą ir daromą Lietuvai skriaudą, nurodant taip pat laisvajam pasauliui pavojų iš komunizmo pusės. Lietuvos bylos reikalu per metus Vyčiai parašo dešimtimis tūkstančių laiškų ir str. amerikiečių dienraščiams, savaitraščiams, žurnalams, kurie beveik visi pasirodo tų laikraščių skiltyse. Šiam visam darbui vadovauja Lietuvos Reikalų Komisija, kurią šiuo metu sudaro kun. J. C. Jutkevičius - pirm. ir nariai - J. Matachinskas, Anne M. Klem, Petronelle Želinskas, William Količ.us, Edward Lukošaitis. Kiekviena kuopa turi taip pat panašias komisijas, kurios talkininkauja Centro Komisijai.

Jei iš čia gimusių ir augusių lietuvių dažnai sutinkame puikiai kalbančių savo tėvų gimtąja kalba, tai dažniausiai yra Lietuvos Vyčių organizacijos nuopelnas. Lietuviškumo išlaikymui Vyčiai skiria gal nė kiek nemažiau dėmesio, kaip ir Lietutuvos laisvės bylos reikalui. Šių metų Vyčių organizacijos šūkis yra: "Vyčiai dirba ir kovoja už lietuviškumo išlaikymą." Kiekvienoje kuopoje yra sudarytos

Lietuviškos spaudos platintojas vienuolis pranciškonas Kennebunkporto šv. Antano vienuolyne
Fraciscan monk is selling subscriptions of Lithuanian papers in Kennebunk Port, Me.
K. Daugėlos foto

Lietuvos kultūros komisijos. kurios ruolietuvių kalbos kursus, ruošia vakarus su šia paskaitas iš lietuvių kultūros, rengia lietuvių meno, dailės ir spaudos parodėles, įvairių sukakčių paminėjimus, rengia lietuviškomis programomis ir tt.

Lietuvos Vyčiams linkėtina ir toliau žengti savo šūkio "Dievui ir Tėvynei" keliu, parodant dar daugiau pastangų kovoje už Lietuvos laisvę ir lietuviškumo išlaikymą Jungtinėse Amerikos Valstybėse.

Pamaldos per metinį Tėvų Pranciškonų pikniką Kennebunk Porte, Me. (Piknikas įvyko rugp. 13 d. / Holy Mass at Father Franciscan picnic at Kennebunk Port, Me.
K. Daugėlos foto

Amerikos Lietuvių Romos Katalikų Federacijos kongreso dalyviai; kongresas įvyko rugsėjo 30 d. ir spalio 1 d. Pittsburghe, Pa. / Delegates and guests of the Lithuanian Roman Catholic Federation Congress in Pittsburgh, Pa.

TARPUSAVY KALBĖKIME LIETUVIŠKAI

Amerikos Lietuvių Rymo Katalikų Federacijos kongresas, įvykęs IX.30 Pittsburghe praėjo su dideliu pasisekimu ir priėmė eilę svarbių nutarimų, kuriuose sakoma:

"Visi lietuviai skatinami vartoti lietuvių kalbą šeimose ir lietuvių tarpusavio santykiuose, o visi lietuviškųjų mokyklų laikytojai ir mokytojai raginami įvesti lietuvių parapijų mokyklose lietuvių kalbos, Lietuvos istorijos bei geografijos ir lietuvių dainų dėstymą visur ten, kur to nėra."

". . . Iš prityrusių pedagogų parinkti asmenis lituanistinei švietimo sričiai tvarkyti (rengti lituanistines programas, vadovėlius, organizuoti lituanistinio pasitobulinimo kursus ir pan.) Tuo pačiu siekti suintensyvinti lituanistinį pradą lietuvių laikomose mokyklose ir išpopuliarinti lietuvių mokyklą lietuvių kilmės šeimose."

"ALRKF Kongresas, atsižvelgdamas į lietuvių tėvų pageidavimą, kad jų vaikai būtų mokomi tikybos lietuvių gimtąja kalba, prašo lietuvių katalikų mokyklų laikytojus patenkinti tėvų pagrįstus pra šymus ir rūpintis, kad tokių prašančių tėvų vaikams tikyba būtų dėstoma jų gimtąja kalba."

"Lietuvių tautos dvasinė kultūra išaugo katalikų religijos prieglobsty. Lietuvos bažnyčių bei vienuolynų architektūra, skulptūra, tapyba, kaip ir mūsų liaudies menas - koplytėlės, kryžiai, skulptūra tapyba, raižiniai — yra pagrindinis lietuvių tautos meninis palikimas ir kartu esminė mūsų meno istorija. ALRKF kongresas, vertindamas mūsų tautos meninės tradicijas, nuoširdžiai kviečia lietuviškųjų parapijų klebonus mūsų bažnyčioms puošti telktis lietuvius dailininkus, kurie savo kūryba ir toliau galėtų kelti mūsų tautos garbę ir ugdyti minimąsias mūsų tautos menines tradicijas."

"1951 metų pradžioje sukanka 700 metų nuo pirmojo Lietuvos karaliaus Mindaugo krikšto. Pagal paskutinius mūsų istorikų tyrinėjimus, Mindaugas nuo katalikų tikėjimo neatkrito ir su jo nužudymu krikščionybė Lietuvoje neišnyko. Todėl Mindaugo krikštas laikomas pirmuoju lietuvių tautos krikšto aktu. Kongresas paveda Lietuvių Kultūros Institutui šios sukakties minėjimui sudaryti komisijas ir paruošti programas."

"ALRKF Kongresas, pritardamas PLB idėjai ir turėdamas galvoje tai, kad PLB statuto studijų klausimas atskirose studijų komisijose gerokai užtrukęs, laiko reikalinga priminti, kad klausimo sprendimas būtų paspartintas."

ALRK Federacijos pirmininkas St. Pieža (vidury), kun. St. Yla (kairėj) ir kun. J. Girdys ALRK Fed. kongreso metu Pittsburghe, Pa. /Stasys Pieža (center), newly elected ALRKF president, with Rev. S. Yla (left) and Rev. J. Giržys. V. R. foto

Inž. Ant. Mažeika (trečias iš kairės), ALRKF Pittsburgho apskr. pirmininkas, nešęs ALRKF kongreso organizavimo naštą, su A. Kasulaičiu, vienu iš "Lietuvių Žinių" redaktorių, clevelandiečių tarpe. / A. Kasulaitis, an editor of the Lietuvių Žinios", and A. Mažeika, President of the Pittsburgh division of ALRKF. They are flanked by local clevelanders. V. R. foto

Ar galima nusauti kuna i Menuli

B. KETARAUSKAS

Mėnulis* yra arčiausiai Žemės esąs dangaus kūnas. Jis yra nutolęs nuo Žemės per 370.000 kilometrų. Yra apskaičiuota, kad Mėnulis yra mažesnis už Žemę 50 kartų. Mėnulis yra toks pat kietas dangaus kūnas kaip ir Žemė, tik ant Žemės yra atmosfera ir įvairi gyvybė, o ant Mėnulio nieko nėra. Tenai viešpatauja amžina tyla, ir jokios gyvybės nėra.

Mėnulio paviršius yra apdengtas stačiais, smailais kalnais ir milžiniškomis daubomis, kurios, nuo Žemės žiūrint, atrodo kaip tamsios dėmės bei ruožai. Mat, tos duobės yra menkiau tenušviečiamos Saulės spindulių negu aukštumos, todėl jos ir sudaro ant Mėnulio tamsų atspalvį. Mėnulio šviesa yra tai nuo jo paviršiaus atmušta Saulės šviesa. Tokią pat šviesą pamatytume ir iš mūsų Žemės, jei į ją pažiūrėtume nuo Mėnulio. Žemės gyventojas temato maždaug tik vieną Mėnulio pusę, o kitos jo pusės jis nėra matęs. Mėnulis sukasi apie savo ašį ir kartu lekia apie Žemę. Todėl jis yra vadinamas Žemės palydovu. Mėnulis turi įtakos į Žemės augmeniją. Ne kiekvienoje Mėnulio atmainoje pasodintas augalas vienodai augs. Kartais Mėnulio įtaka savotiškoje formoje pasireiškia ir į žmones, ypač jaunesnio amžiaus. Žinoma, ne visi jaunuoliai yra vienodai jautrūs tai Mėnulio šviesai. Jautresni negali ramiai miegoti dėl Mėnulio šviesos ir yra verčiami vaikščioti. Sitas reiškinys yra vadinamas lunatizmu.

Taip, aplamai kalbant, iš astronomiškos pusės atrodo Mėnulis. Tuo tarpu mums, plikomis akimis žiūrint, atrodo, kad Mėnulis yra šviečiantis kūnas danguje kaip koks žibintas, kuris nakties metu labai didingai puošia dangų. Mėnulis yra dideliu kūrybos šaltiniu jaunystės svaičiojimams.

Dabar pažiūrėkime, ar bus galima nušauti kokį nors kūną į Mėnulį. Prieš atsakydami į šitą klausimą žvilgterėkime, ką tyrinėtojai yra padarę šioje srityje ir kokios perspektyvos yra tam darbui.

Pasitaiko kartais pamatyti žinių laikrašty arba šiaip kokiame nors populiariame žurnale, kad tokioje ar tokioje vietoje mokslininkai ruošiasi ar tai iš patrankos, ar tai iš tam tikro instrumento šauti į Mėnulį. Tuo tarpu apie tų darbų rezultatus toje spaudoje, tiesa pasakius, neužtinkame jokių žinių.

Čia nesileisime nagrinėti tų pranešimų tikrumo, bet pasitenkinsime maždaug nušviesti, kokie charakteringesni bandymai bei projektai buvo padaryti kūnams mesti pro Žemės traukos lauką ir kaip tokie darbai, kritiškai žiūrint, atrodo.

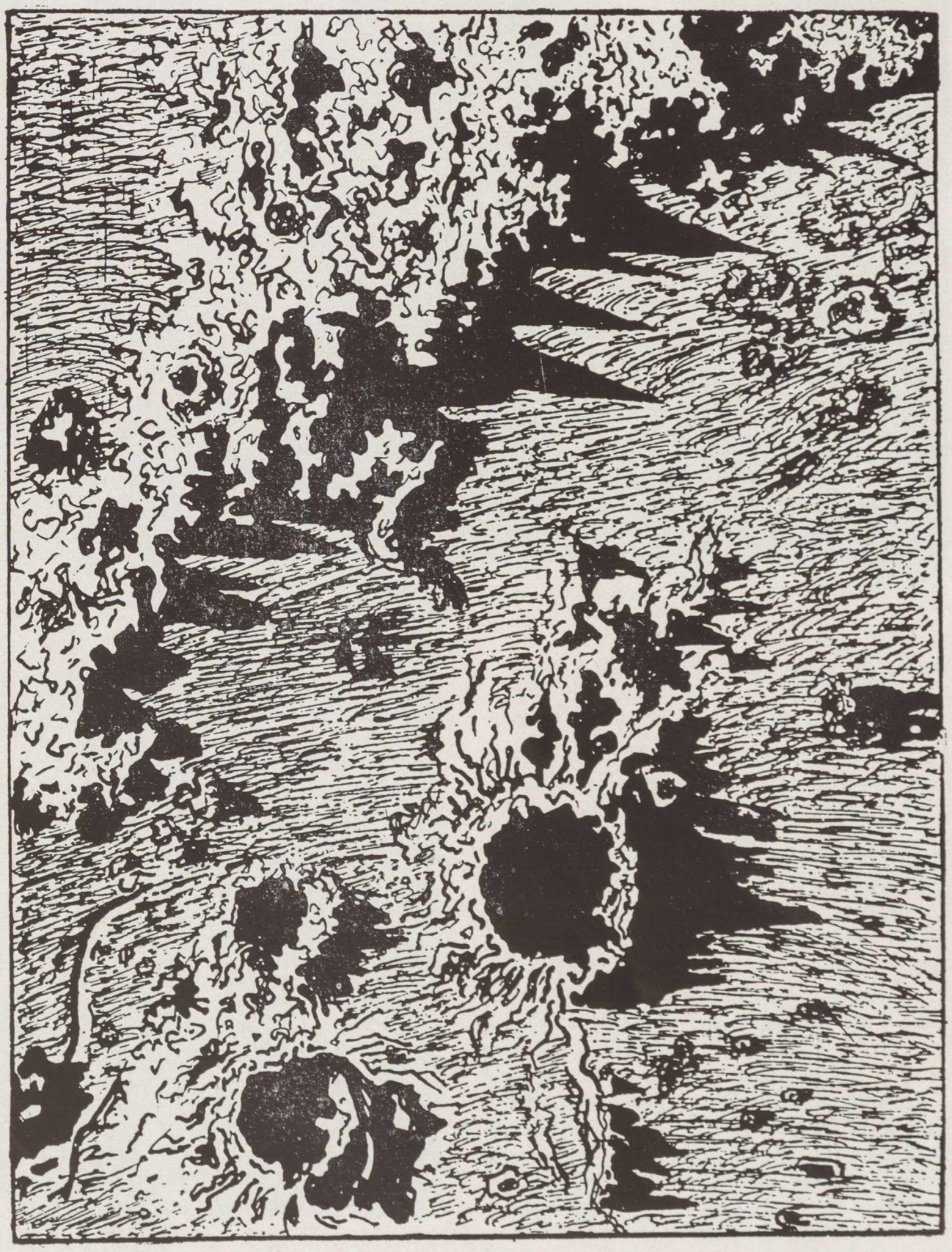
Maždaug prieš 200 metų du prancūzai, Mersenas ir Pti, iššovė iš patrankos tiesiog į viršų keletą sviedinių, norėdami pažiūrėti, ar iššauti jų sviediniai nukris atgal ant žemės. Tie jų iššauti sviediniai nenukrito prie jų, ir jiems atrodė, kad tie sviediniai nulėkė į dangų. Tuo tarpu buvo visai kitaip. Tų eksperimentatorių patranka nestovėjo vertikaliai. Be to, pats jos vamzdis nebuvo tiksliai įcentrintas, ir todėl šoviniai, kildami į viršų, nukrypo nuo vertikalinės linijos ir krisdami nulėkė į šalį nuo stebėtojų.

Skaičiavimai sako, kad iššautas kūnas nenukris ant Žemės tik tuo atveju, jeigu jis bus iššautas greičiu nemažesniu kaip 7912 metrų į sekundę. Tik tokį įgavęs greitį, kūnas galės perlėkti Žemės atmosferą ir tapti jos palydovu.

Norint, kad kūnas visai išlėktų iš Žemės traukos lauko ir nulėktų į kokią nors dangaus erdvės vietą, tai jo pradžios greitis turi būti dar didesnis.

Kyla klausimas, ar galima padirbdinti tokią milžinišką patranką, iš kurios būtų galima iššauti sviedinį 7912 metrų greičiu į sekundę. Šių laikų mechanika tvirtina, kad tai yra negalimas dalykas. Teoretiniai apskaičiavimai sako, kad jokia iš žinomų degamų medžiagų negali sudegdama padaryti tiek energijos, kad galėtų dujoms, kurios susidaro degant, suteikti didesnį greitį, kaip 7000 metrų į sekundę. Jei pačios dujos, kurios stumia sviedinį, negali turėti didesnio greičio, kaip 7000 metrų į sekundę, tai juo labiau negali ir pats sviedinys turėti didesnio

(Perkelta į 13 psl.)

Mėnulio paviršiaus dalis (kalnai, plyšiai, krateriai) / A part of the moon's surface

*) Plačiau apie Mėnulį galima rasti to paties autoriaus knygutėje "Svajonės apie Žemę ir dangų".

Gen. Stasys Raštikis su žmona / Gen. Stasys Raštikis with his wife V. Pažiūros nuotr.

PRAGIEDRULIAI IR ŠEŠĖLIAI

(Atkelta iš 4 psl.)

kenčia taikos-kalėjimo, kuriame jos dabar gyvena, ir tiki, kad tik karas išlaisvins jas. Autorius patyręs naują jausmą, sumišusį iš pykčio, liūdesio, pasibiaurėjimo ir sielvarto Vakarų pasaulio atžvilgiu, kad mes, esą, esame akli, egoistai, išglebėliai, o svarbiausia, kad visa tai mūsų pačių kaltė. "Mes juokiamės su pasipiktinimu iš tų tautų", rašo autorius, "kad jos 99% balsuojančios už vadus, kuriuos joms kiti parenka. Bet juk visa tai vyksta dėl tų tautų didžiulio vargo, atskyrimo nuo pasaulio, apgaulės, melo, valstybės aparato prievartavimo ir paklusnumo, grasinamo sankcijomis. Mes galime pažinti tiesą, bet nenorime; jie nori, bet negali jos rasti." Toliau autorius nurodo, kad Vakarų žmonės neįvertina turimos laisvės. "Mes nenorime karo, nes manome, kad kare gal nelaimėsime. Tačiau klystame, kad visi taip galvoja: yra šimtai milijonų, kurie neturi ko prarasti, bet gali tik ateinančiame kare ką nors laimėti."

"Milijonai, dabar netekę laisvės, pajunta jos vertę, pajunta, kad su ja praranda visa tai, kas žmogų skiria nuo gyvulio. Jie nebeturi nieko prarasti be gyvybės, kuri be laisvės neturi vertės."

"Užimtų kraštų elitas – tariamai buržuazinis elementas, dvasininkai, pirkliai, amatininkai, inteligentai – likviduoti, o paprastas žmogus, užsidirbąs sau vos tik duoną, nustumtas į didžiausią vargą. Niekur klasių skirtumas nėra taip ryškus kaip ten. Visur jaučiamas nepaprastai stiprus laisvės troškimas, kuris koncentruojasi į vieną šūkį: Karas!"

Pabaigoje autorius pabrėžia, kad Vakarai, kol dar nėra vėlu, turį susiprasti, kad laisvė yra didelė vertybė, kad dėl jos verta daug ko atsisakyti, kad reikia atsisakyti, nuo daugelio ne taip būtinų dalykų, norint apsaugoti savo aukščiausią vertybę – laisvę. "Taika yra pavydėtinas dalykas, bet kur gi ji tobuliausiai viešpatauja, jeigu ne kapinėse?..." baigia Paul A. Ladame.

Kaip matome, parašyta labai drąsiai, bet atvirai ir visai teisingai.

Lietuvos laisvinimo reikalas turi daug nuoširdžių bičiulių žymių vyrų ir politikų tarpe beveik visose valstybėse laisvame pasauly.

Pagaliau, nėra jau taip blogai ir mūsų pačių tarpe. Juk esame sukūrę tokias institucijas vadovauti kovai už Lietuvos laisvę, kaip VLIK ir ALT, kurių mums pavydi kitų okupuotų valstybių tremtiniai ir emigrantai, ir kokių jie iki šiol daug kur dar nesukūrė ir negali sukurti. Užtenka mums jautrumo bei realios paramos ir savo Tėvynės laisvinimo reikalui ir senų lietuvių išeivių ir ypatingai naujų priverstinų emigrantų–tremtinių tarpe.

Tad daugiau optimizmo, pasišventimo, kantrybės ir vilties, daugiau vienybės ir solidarumo, daugiau ištvermės ir planingumo Tėvynės vadavimo darbe. Gal Lietuvos vadavimo kely dar ir ištiks vienas kitas naujas šešėlis. Tačiau tegul jie neatbaido mus nuo šventos pareigos savo kenčiančiai tautai.

Dirbkime ir tikėkime, kad ateis valanda, kada visus šešėlius apšvies malonūs pragiedruliai, iš kurių tikrai turės išaušti laisvos ir nepriklausomos Lietuvos giedrus ir laimingas rytas.

TAUTOS FONDO KILMĖ

Kaip atsirado Tautos Fondas, kuris yra tas iždas, per kurį eina VLIKo veiklos finansavimas, jo valdytojas J. Kaminskas taip rašo:

Tautos Fondo užuomazga buvo padaryta dar Lietuvoje 1943 metais, kai jungtinė mūsų resistencija sudarė Vyriausiąjį Lietuvos Išlaisvinimo Komitetą (VLIK). Mūsų kova su ruduoju okupantu tuomet taip pat buvo reikalinga lėšų, kad ir ne tiek, kaip dabar. Resistencija pati turėjo jomis pasirūpinti, šaukdamasi mūsų visuomenės paramos. Kai kova su okupantu savoj žemėj reikalavo nemokamo darbo, neatlyginamų žygių ir pasiaukojimo, pinigas ne tiek svėrė. Jį dažnai atstodavo iš visur savųjų tiekiama parama ir jausmas, kad bėdoj būsi visų gelbėtas. Kiek pinigo tuomet buvo reikalinga, jį parūpindavo stambios T. Fondo aukos mūsų visuomeninių organizacijų. Kartais ir privačių asmenų. Tada nebuvo reikalo sudaryti didesnes pinigo atsargas.

VLIK'o narių dauguma pateko Hitlerio Vokietijon per kalėjimus ir koncentracijos lagerius, ir tik alijantai 1945 metais atidarė jiems kalėjimo duris. Išėjo iš jo pusgyviai. Iš Lietuvos Vokietijon atkeltas buvo tik T. Fondo vardas be cento jo kasoj ir be bet kokių rezervų užsieny.

T. Fondui tremty beliko vienintelis lėšų šaltinis – tai mūsų tremtiniai ir mūsų senoji emigracija. Valstybiniai mūsų fondai liko "įšaldyti" ir mums neprieinami. Už tai mes galime didžiuotis gyvu mūsų tautos dalies, atsidūrusios už tėvynės ribų, jautrumu. (E.)

NAUJAS LIETUVIŲ LIAUDIES DAINŲ RINKINYS

LIETUVIU LIAUDIES DAINOS
Jauniesiems Pianistams

Komp. Vytautas Kerbelis

Norint sulaikyti lietuvių nutautėjimą, neužtenka vien žodžių ir tuščių aimanavimų, bet reikia duoti konkrečių priemonių, kurios palaikytų lietuvišką dvasią.

Sia prasme reikia džiaugtis Vytauto Kerbelio Argentinoj pasirodžiusia nauja knyga " Lietuvių liaudies dainos jauniesiems pianistams." Tai yra harmonizuotų lietuviškų liaudies dainų rinkinys, pritaikytas besimokantiems muzikos mūsų jauniesiems.

Tokia knyga jau seniai buvo reikalinga, nes lietuvių vaikams mokantis pianinu skambinti nebuvo iš ko išmokti lengvų lietuviškų liaudies melodijų ir tuo ne tik supažindintti juos iš mažens su mūsų liaudies dainomis, bet įdiegti meilę lietuvių liaudies kūrybai.

V. Kerbelis, kuris patsai bemokydamas lietuvių vaikus muzikos, susidurė su šiuo trūkumu, ėmėsi iniciatyvos jį užpildyti, ir todėl šiandien galime pasidžiaugti jo knyga ir sudaryti malonumo savo vaikams ją jiems nupirkdami.

Rinkiny yra įdėtos 32 liaudies dainos su gaidomis ir žodžiais. V. Kerbelis jas suharmonizavo ir pritaikė mūsų jauniesiems.

Rinkiny įdėtos šios liaudies dainos: *O kai aš, Plaukė žąselė, Kada noriu verkiu, Saulutė raudona, Du broliukai, Ant marių krantelio, Bijūnėlis žalias, Noriu miego, Prapuoliau motule, Klumpakojis, Šią naktelę, Per girą girelę, Kas bus, Ant kalno karklai, Kur tas šaltinėlis, Už jūrių marių, Už marelių, Tris dienas, Siuntė mane motulė, Kai aš jojau, Pasvarscyk antela, Iš rytų šalelės, Ar aš tau sese, Tykiai tykiai, Pempel, Siuntė mane motinėlė, Kalvelis, Sėdžiu po langeliu, Oi kas sodai, Vai pūtė, pūtė, Oi žiba žiburėlis, Suktinis.*

Šią knygą išleido žinomas Lietuvis pramoninkas Argentinoje Kazimieras Deveikis-Pipiras. Jis bemokydamas savo vaikus muzikos, suprato, kad reikia juos taip pat išmokyti ir lietuviškų liaudies melodijų. Išleisdamas šią V. Kerbelio rinkinį, jis pastarnavo ne tik savo, bet ir viso laisvojo pasaulio lietuvių jauniesiems. Išleidimas yra gražus ir kultūringas.

Knygos atspausta 1000 egz. ir Amerikoje kaštuoja 2 dol.

Vytautas Kerbelis yra žinomas lietuvis muzikas Argentinoje. Jo muzikiniai darbai ne kartą buvo galima girdėti per lietuvišką radio pusvalandį arba lietuvių parengimuose. Iš žymesnių jo kompozicijų tenka paminėti Vizijos: "Prie jūros," Preliudas Nr. 1, Baladė smuikui, Elegija, Variacijos, dainų solo ir chorui ir k.

Paskutiniu metu savo kūryboj jis vis daugiau atkreipia dėmesio i lietuvių liaudies motyvus.

V. Kerbelis yra tremtinys. Į Argentiną jis atvyko 1948 m. Jis yra gimęs Kaune ir lankė Kauno Valstybinę Konservatoriją. Bolševikams artinantis į Lietuvą, jis pasitraukė į Vakarus, o vėliau atvyko į Romą ir studijavo "Santa Cecilia" konservatorijoj. Vėliau privačiai mokėsi pas prof. Garolfo.

Argentinoje V. Kerbelis taip pat dalyvauja lietuvių parengimuose, išpildydamas tiek savo, tiek kitų kūrybos muzikinių dalykų.

J. G.

Bostono lietuvių parapijos choras dainuoja vadovaujant komp. Jer. Kačinskui / Choir of Boston Lithuanian parish with its conductor Jer. Kačinskas
K. Daugėlos foto

ATSIŲSTA PAMINĖTI

Vytautas Kerbelis, Lietuvių Liaudies Dainos Jauniesiems Pianistams. Išleido Kazimieras Deveikis-Pipiras, Buenos Aires, 1950 m., 32 psl. Tiražas 1000 egz. Kaina JAV-se 2 dol.

Vladas Kirlys-Žvagutis, Kraujas ir Kerštas. Išleido "Žinios", Sao Paulo, 1950 m. 104 psl. Tiražas 1000egz.

Algimantas Pagėgis, Elegijos. Išleido "Suduva" 1950 m. Chicago, Ill. 48 psl.

ŽINIOS, Nr. 1. Brooklyn, N. Y. Tai naujas lietuvių dienraštis, kuris žada netrukus pradėti eiti reguliariai. Leidžia Peter Lisauskas.

Los Angeles miesto Meno Departamento direktorius Kenneth Ross (dešinėj) aiškina parodos lankytojams P. Puzino paveikslą "Tremtinė" / Kenneth Ross, Los Angeles Director of Art, explains to onlookers the finer points of Paul Puzinas painting "Refugee."

Lietuviu meno triumfas

Šeštoji metinė Los Angeles miesto meno paroda (Sixth Annual City of Los Angeles Art Exhibition), įvykusi spalio 13-29 d.d. Graikų Teatro patalpose, buvo ne tik apskritai didelė meno demonstracija, bet ji buvo reikšminga ypač mums, lietuviams, kaip lietuvių dailininkų aukšto meno lygio užakcentavimas ir lietuvių meno pergalės vieta.

Šioje parodoje dail. POVILAS PUZINAS už savo paveikslą "Tremtinė" (žiūr. LD viršelį) pagal parodos jury komisijos spendimą laimėjo antrą premiją, o parodos lankytojų balsavimu buvo pripažintas geriausiu paveikslu visoje parodoje ir todel buvo oficialiai pavadintas "Šių metų geriausiu paveikslu" (The Best of the Year).

Pati paroda nebuvo kokia eilinė meno parodėlė, suorganizuota kokios draugijos ar agentūros. Tai buvo visuotinė, metinė Los Angeles mieste ir jo apylinkėse gyvenančių dailininkų paroda, globojama Los Angeles miesto savivaldybės.

Dėl daugybės dailininkų, norinčių dalyvauti, paroda buvo taip suorganizuota, kad geriausi dailininkai buvo priimti į parodą Graikų Teatro patalpose, o visiems kitiems, kurie negalėjo į čia patekti, buvo sudaryta proga savo darbus parodyti visuomenei, suorganizuojant dešimtyje vietų specialias parodas lauke (outdoor exhibitions).

Į parodą Graikų Teatro patalpose buvo priimta 289 darbai, iš kurių aliejinės tapybos 163, akvarėlės - 74, skulptūros - 41 ir miniatūros - 21. Daugumoj vienas dailininkas pateko tik su vienu darbu. Puzino buvo priimti du aliejiniai paveikslai: Tremtinė ir Žvejų laivai.

Dešimtyje parodų lauke, kurios vyko Hollywood Park, Queen Anne, North Hollywood Park, Cabrillo Beach, Lou Costello Playground, South Park, Beverly Hills, Van Ness Playground, Sycamore Grove ir Cheviot Hills, buvo iš viso išstatyta 1.700 darbų.

Premijuojami buvo tiktai darbai, priimti į parodą Graikų Teatro patalpose. Aliejinei tapybai, akvarėlei, skulptūrai ir miniatūroms buvo numatytos atskiros premijos. Aliejinei tapybai buvo paskirtos dvi premijos po tris vietas kiekviena. Antrosios premijos (Award) pirmąją vietą, vadinamą Honorable Mention, ir laimėjo P. Puzinas už savo paveikslą "Tremtinė" Raštas, kuriuo šita premija P. Puzinui pripažįstama, pasirašytas paties Los Angeles miesto burmistro (mayor) F. Bowron ir skamba šitaip: "My I congratulate you on receiving Honorable Mention for the painting, "Refugee", entered in the 6th Annual All-City Art Exhibition sponsored by the Department of Municipal Art of the City of Los Angeles. In competition with so many fine artists, this is indeed an honor."

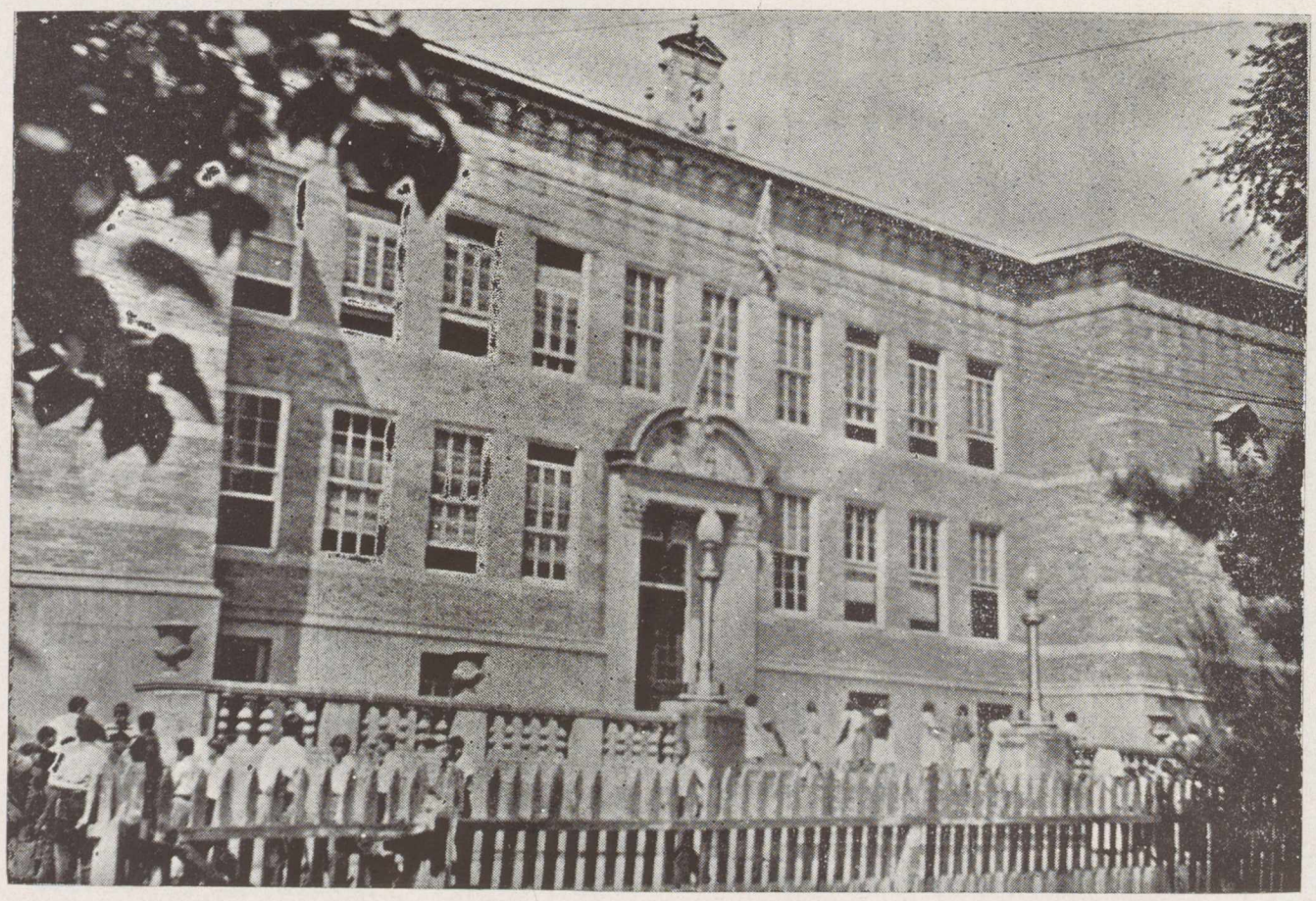
Parodai vykstant lankytojams buvo sudaryta progos pasisakyti, koks jų nuomone parodoj yra geriausias paveikslas (Popular vote). Pasibaigus parodai ir suskaičius balsus pasirodė, kad P. Puzinas už savo "Tremtinę" gavo didžiulę daugumą ir tuo būdu šis jo paveikslas buvo pripžintas "Geriausiu šių metų paveikslu. Ta proga dail. P. Puzinui buvo įteiktas specialus medalis.

Taip pat po parodos burm. F. Bowron atsiuntė dail. P. Puzinui padėkos raštą, kuriame rašoma: "I am sincerely grateful to you for the work you did as a volunteer help in preparing the 6th Annual All-Art Exhibition. The general public and art critics acclaim the success of the events, and I am taking this opportunity to thank you for contribution to the 1950 Art program which we believe is the beginning of an important annual event."

Parodos proga apie dail. P. Puziną parašė ir vietos spaudą. Vienas iš trijų didžiųjų Los Angeles dienraščių, "Daily News" (Six star, Saturday, Oct. 28, 1950) įdėjo fotografiją po kurią tarp kitko rašoma, kad dail. P. Puzinas yra "Prominent Los Angeles artist, who won Honorable Mention for his painting, "Refugee", in the Sixth Annual All-City Art Show".

Šis dail. P. Puzino laimėjimas yra didelis įvykis lietuvių meno gyvenime. Linkėtina jam ir toliau kilti aukštyn, kad sekančiais metais jis pasiektų dar didesnių laimėjimų.

P. Jagėla

Lietuvių pradžios mokyklos namai Waterbury, Conn. / St. Joseph Lithuanian primary school in Waterbury, Conn.
Vaitkaus foto

A. Diržys, "Lietuvių Dienų" atstovas Toronto, Ont., Canada, daugiausia iki šiol išplatinęs "LD" Kanadoj. Mr. A. Diržys, representative of "The Lithuanian Days" in Toronto, Ont., Canada

AR GALIMA NUŠAUTI KŪNĄ Į MĖNULĮ?

(Atkelta iš 9 psl.)

greičio. Šia proga pastebėsime, kad iki šio pasaulinio karo geriausių patrankų sviedinys nebuvo iššaunamas didesniu greičiu kaip 800-900 metrų į sekundę. Kiek yra jaučiama,kad ir per šį karą ir po karo parakinių patrankų veikimo patobulinime didelių sensacijų nebuvo pasiekta, nors, aplamai imant, per tą laiką karo technikoje buvo padaryta milžiniško masto atradimų.

Iš to aišku, kad iš jokios parakinės patrankos, kokio didumo ji bebūtų, negali iššautas sviedinys perlėkti ne tik pro žemės traukos lauką, bet taip pat ir pro Žemės atmosferą. Vadinasi, parakinės patrankos pagalba negalima numesti kūno į mėnulį. Šį projektą, kaip nevykusį, reikia amžinai palaidoti.

Buvo bandyta pro Žemės traukos lauką brautis ir su magnetinėmis patrankomis. Iš tų patrankų yra šaunama ne parako, bet magneto jėgos pagalba. Patrankos vamzdžio sienos yra ištisai išklotos solenoidais. Sviedinys į vamzdį yra įtraukiamas kraštinio solenoido. Įėjęs į vamzdį, sviedinys ima lėkti inercijos pagalba per patrankos vamzdį ir automatiškai įjungia srovę į solenoidus. Tokiu būdu sviedinys, lėkdamas pro tuos solenoidus, greitėja.

Aišku, kad šitos rūšies patranka gali sviediniui suteikti bet kokio didumo pradžios greitį, tik reikia, kad jos vamzdis būtų atitinkamo ilgio ir turėtų pakankamą skaičių solenoidų. Pasirodo, kad praktiškai to projekto negalima įvykdyti. Mat, šaunant su tokiu dideliu pradžios greičiu kaip 7912 metrų į sekundę, smogs milžiniškas oro smūgis, kai sviedinys lėks iš vamzdžio. Ir dėl to visas bandymas nueis niekais. Galima to smūgio išvengti tik tuo atveju, jeigu patrankos vamzdžio galas būtų išvestas į praskiestos atmosferos sluogsnius. Jeigu to vamzdžio galas būtų padėtas ant Everesto kalno viršūnės, tai ta galinga oro smogiamoji jėga sumažėtų tik per pusę. Vadinasi, šitas projektas yra fantastiškas ir dėl to jo negalima įvykdyti.

1914 metais du prancūzai, Mass ir Drue, sugalvojo naują būdą, paremtą visai kitais principais, išmesti kūnams pro Žemės traukos lauką. Pagal tą projektą taip skamba: kūną reika pritvirtinti prie smagračio rato, o paties smagračio milžinišką ratą smarkiai sukti, ir, atitinkamai jam įsisukus, kūnas nuo jo pasileis. Pasileidęs kūnas inercijos dėka lėks rato lietėjos kryptimi su tokiu greičiu, kokį jis įgavo pasileidimo momentu.

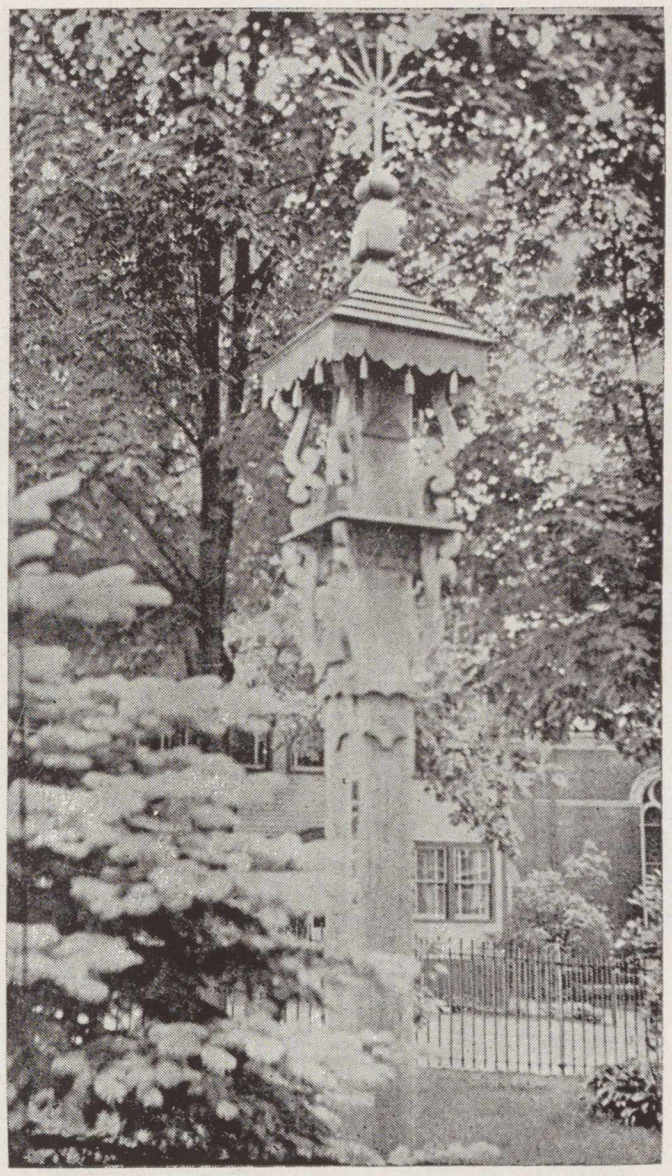
Nereikia pamiršti, kad tame momente kūnas turi turėti 7912 metrų į sekundę greitį. Tokį greitį kūnas gali įgyti tik tada, kai ratas suksis 7912 metrų į sekundę greičiu. Bet prie tokio sukimosi greičio susidarys tokia milžiniško didumo centrinė jėga, kad ratą susprogdins. Šia proga galima pastebėti, kad šių laikų galingųjų turbinų sukimosi greitis nėra didesnis kaip 400-600 metrų į sekundę. Vadinasi, ir tuo būdu nieko realaus negalima pasiekti.

Vokiečių mokslininkai Hernstas Viechert ir Scharpeller sugalvojo kitokio pobūdžio projektą: panaudoti šviesos slėgimą kūnams išmesti į visatos erdvę. Skaičiavimai parodo, kad visatos erdvėje, kur kūnai neturi svorio, yra galima kūnus perkeldinėti iš vienos vietos į kitą šviesos slėgimo pagalba.

Bet visai kitas dalykas bus, jeigu norėsime šviesos spindulių pagalba pakelti kūną nuo Žemės ir pernešti jį per jos traukos lauką.

Didžiausias šviesos spindulių intensyvumas yra gaunamas ant tokių paviršių, kurie tuos spindulius visai atmuša, tai yra, ant tokių paviršių, kurie yra idealūs veidrodžiai. Panašų paviršių ant Žemės Saulės spinduliai slegia maždaug 1 miligramo jėga ant kvadratinio metro. Aišku, kad tai yra visai menka jėga.

Jeigu mokėtume padaryti iš sidabro plokštelę, kurios storis būt mažesnis kaip

Lietuviškas kryžius Waterbury, Conn., birželio 14-15 d.d. minėjimo išvakarėse. Jis pastatytas vietos ateitininkų pastangomis. / A replica of a Lithuanian wayside cross in Waterbury, Conn. Vaitkaus foto

Waterburio, Conn., šv. Juozapo lietuvių parapijos jaunimo orkestras vėliavą pagerbiant lietuvių gegužinėje Linden Park, Union City, Conn. /St. Joseph's Lithuanian Jr. Fife and Drum Corps. representing Waterbury at a Lithuanian picnic in Union City, Conn. Vaitkaus foto

Bradfordo (Anglija) lietuvių bažnytinis choras pas Screveno vyrus Yorkshire apylinkėj /The Bradford Lithuanian choir on a visit to Yorkshire, England. B. Brazdžionio nuotr.

Bradfordo (Anglija) lietuvių mokyklos mokiniai su mokytojais / Teachers and pupils of a Lithuanian school in Bradford, England. Piiipavičiaus foto

Anglijos lietuviai ekskursuoja / A Lithuanian excursion through England. B. Brazdžionio nuotr.

0,0000001 mm, tai tada Saulės spindulių slėgimas nustumtų tą plokštelę nuo Žemės paviršiaus į visatos erdvę. Bet juk nemokame padaryti tokio dydžio kūnų. Vadinasi, taip pat priseina atsisakyti nuo Saulės spindulių patarnavimo tam siekiui.

Austrų mokslininkas Ulinskis sugalvojo projektą panaudoti elektronų srovę kūnams numesti į visatos erdvę. Schema to projekto tokia: reikia taip paruošti kūną, kuris lėks per Žemės traukos lauką, kad iš jo nuolat veržtųsi elektronų srovė; ta srovė besiveržda ma duos tam kūnui į priešingą pusę smūgius pagal dėsnį – veiksmas yra lygus ataveiksmiui, ir tokiu būdu kūnas pradės lėkti nuo Žemės paviršiaus. Teoretiškai šitas projektas gražiai skamba, bet praktiškai jo visai negalima įvykdyti. Mat, kad kūnas nuolat leistų elektronų srovę, turi būti jame įrengta elektros stotis ir, be to, jame turi būti tiek kuro atsargos, kad pakaktų tai stočiai per visą kelionės laiką per Žemės traukos lauką. Aišku, kad toks kūnas pasidarys be galo sunkus ir toks milžiniškas, kad elektronų srovė neįstengs net jo pajudinti iš vietos. Taigi, ir tą projektą reikia laikyti nevykusiu.

Kalbėdami apie įvairius projektus kūnams numesti ant Mėnulio, matėme, kad didžiausia kliūtis tai įvykdyti yra Žemės traukos jėga, kitaip tariant, svorio jėga. Vadinasi, kombinuojant kokį nors projektą tam dalykui, reikia rasti būdą, kurio pagalba būtų galima praktiškai nugalėti tą jėgą. Ją lengvai būtų galima nugalėti, jeigu būtų galima įrodyti, kad Žemės traukos jėga yra tai "traukos spinduliai" ir, be to, jeigu būtų galima rasti tiems spinduliams tokią neskaidrią medžiagą, kuri jų nepraleistų. Tada nuo Žemės traukos jėgos galėtume pasislėpti panašiai, kaip nuo šviesos spindulių. Bet šitas projektas turi daugiau fantastinio pobūdžio negu tikrovės.

Taigi matome, kad nei vienas iš paminėtų projektų netinka kūnams numesti nuo Žemės į Mėnulį. Vadinasi, ar jau nėra jokių techninių priemonių tam tikslui pasiekti?

Nagrinėjant sviedinio, varomo su raketos varyklio pagalba, teoretinius apskaičiavimus, nėra rasta jokių ypatingų kliūčių, kad tokį sviedinį nebūtų galima nuo Žemės paviršiaus numesti ant Mėnulio. Žinoma, praktiškai vykdant tą klausimą, bus susidurta su sunkumais, bet kad jie būtų nenugalimi, šiuo momentu nėra davinių tam tvirtinti.

Taip pat atrodo, kad būtų galima panaudoti kūnams mesti ant Mėnulio atominę jėgą. Jos veikimas, kaip žinome, išeina iš mūsų įprasto įsivaizduojamojo mechanikos veikimo ribų. Tiesa, toji atominė jėga yra dar tyrimo stadijoje ir ne viskas yra žinoma plačiajai visuomenei, bet reikia manyti, kad jos panaudojimas kūnams mesti ant Mėnulio gali turėti teigiamų rezultatų. Vadinasi, mūsų sugebėjimas kūnus nušauti į Mėnulį priklauso nuo to, kaip sugebėsime panaudoti tam dalykui raketinę ir atominę energiją.

"Naktis ant Nemuno" Amerikoje

Mažai teturi tokių progų Amerikos lietuvių jaunimas pailsėti, pasimokyti ir sustiprėti, kaip Hiram, Ohio, stovykla. Čia iš Chicagos, Clevelando, Brooklyno, New Yorko, Philadelphijos, Bostono, Brocktono, Amsterdamo, Worcesterio, Hartfordo suvažiavęs jaunimas (42 berniukai, 43 mergaitės ir apie 20 svečių) visą savaitę (29.8–5.9) praleido ramiame kalvotame palapinių miestely.

Moksleivių ateitininkų stovyklos Hiram, netoli Cleveland, Ohio, dalyvių grupė / Lithuanian youth organization Ateitininkai encamped at Hiram, near Cleveland, Ohio V. Rocevičiaus nuotr.

Per visą laiką stovyklautojai išklausė eilę paskaitų, kurias skaitė prof. A. Damušis, V. Vygantas, prel. J. Balkūnas, St. Barzdukas, prof. Malinauskas, M. Tamulonienė, V. Žvirdys, prof. J. Graurogkas ir V. Rocevičius. Taip pat buvo suruoštas įspūdingas 40 metų ateitininkijos gyvavimo sukakties minėjimas, kuriame dalyvavo per porą šimtų svečių. Be to, leido jumoro laikraštį "Lakuota meška", parengė Partizanų vakarą, pravedė lietuvių literatūros žinojimo, dailiojo skaitymo, deklamacijų ir iškalbų konkursus, įvykdė stalo teniso, tinklinio ir krepšinio varžybas, surengė literatūros vakarą, kuriame jaunieji pasirodė su savo montažu "Naktis ant Nemuno", dainomis tautiniais šokiais deklamacijomis ir akordeonų muzika ir turėjo atsisveikinimo laužą. Jaunimas keletą kartų turėjo progos ir linksmai pasišokti.

Visą stovyklą tvarkė iš paties jaunimo sudarytas štabas: stovyklos viršininkas J. Baužinskas, stovyklos komendantas A. Sabaliauskas, mergaičių stovyklos vadovė R. Šomkaitė, berniukų stovyklos vadovas V. Vygantas ir stovyklos sanitarė I. Mikulskytė. Stovyklos direktoriaus ir dvasios vado pareigas ėjo kun. dr. K. Širvaitis. Visą programą iš anksto suplanavo energingoji PMAS centro valdyba, kurios siela yra pirm. J. Baužinskas ir sekr. V. Grajauskaitė.

Ši stovykla buvo pirmutinis šios rūšies bandymas Amerikoje ir reikia skaityti pavykusiu. B. J.

Clevelando, Ohio, Lituanistikos Mokykla, pradėjusi antruosius metus. Priešaky matyti mokyklos iniciatoriai ir mokytojai: prof. A. Damušis, prof. Ign. Malinauskas, St. Barzdukas, S. Laniauskas, P. Balčiūnas. /Founders, teachers and students of the Cleveland School of Lithuanistics V. R. nuotr.

Clevelando, Ohio, lietuviai tremtiniai pagerbia savo geradarį, Naujosios Parapijos Kleboną kun. J. F. Angelaitį, įteikdami Aušros Vartų koplytėlę ir adresą. / Cleveland, Ohio, Lithuanians, former refugees, express their gratitude to their patron and pastor Rev. J. F. Angelaitis V. R. nuotr.

"ŽEMĖS" UŽSAKYMAI JAU PRIIMAMI

"Lietuvių Dienų" leidžiamai naujosios lietuvių poezijos antologijai "Žemė" užsakymai jau priimami. Knyga išeis ateinančių metų pradžioje ir bus apie 200 psl. Ją redagavo Kazys Bradūnas, o įžangą parašė J. Girnius. Antologijoj telpa brandžiausia J. Kėkšto, K. Bradūno, A. Nykos Niliūno, V. Mačernio ir H. Nagio poezija.

Knygos kaina numatoma bus 4 dol. Iš anksto užsisakiusiems duodama vienas dol. nuolaidos.

Užsakymus siųsti "Lietuvių Dienų" vardu.

Jau gautas pirmasis "Žemės" užsakymas; jį prisiuntė August M. Traun, Philadelphia, Pa.

——

"Lietuvių Dienos" pageidauja aktualių foto nuotraukų iš visų lietuvių kolonijų. Siųskite patys ar praneškite mums adresus asmenų, kurie mums galėtų tokių foto duoti.

Maža lietuvaitė dėkoja amerikiečiams, sušelpusiems tremtinius Vokietijoj per NCWC / A Lithuanian tot gives thanks to the American Catholic Welfare Conference aiding displaced persons in Germany J. Būgos foto

KA VEIKIA SKAITYTOJAI

— S. FABIAN, Los Angeles, Calif., Safe-T-Seal inžinierius, yra nuoširdus LD rėmėjas. Jis pikniko metp atvežė apie 30 dol. vertės dovanų, kurias pikniko dalyviai laimėjo.

— Prof. K. PAKŠTAS, Pittsburgh Pa., buvo atostogų atskridęs į Kaliforniją. Jis dabar kaip ordinarinis profesorius dirba Duquesne Universitete, Pittsburgh, Pa.

— Mr. ir Mrs. PIENTKA, Daytcn, Ohio, atostogavo Los Angeles, Calif. Mrs. Pientka yra viena is Naginių dukterų.

— EUGENIJUS A. D. ROZENBLATAS, neseniai atvyko iš Vokietijos ir apsigyveno San Bernardino, Calif., kur dirba kaip sodininkas. Jis yra baigęs teisių mokslus Lietuvoje ir dirbo tėvo popierio įmonėje Kaune.

— BERNARDETA SAMAITĖ ir VALERIJA WELICKAITĖ, Chicago, Ill., atostogavo Kalifornijoj. Svečiavosi pas Lillian Welicka, Santa Monica, Calif. Abi viešnios yra buvusios "Ateities" šokėjos.

— Kun. V. CIŽAUSKAS vėl išvyko į Meksiką, kur dirba kaip klebonas meksikiečių tarpe.

— Kun. dr. PAVALKIS, neseniai atvykęs iš Italijos ir paviešėjęs pas savo sponsorių Maksvytį, Calumet City, Ill., pradėjo darbą Sacred Heart parapijoje, Oakland, Calif.

— Kun. STASYS ALEKSIEJUS, Hatch, New Mexico, Kun. LEONAS LUKOŠIUNAS, Anthony, N. M., ir Kun. JONAS JUODEIKA, Comitello, Texas, atostogavo Kalifornijoj ir aplankė savo pažįstamus. Visi trys tremtiniai kunigai dabar yra klebonais svetimtaučių parapijose.

— MATAS VALANTIEJUS, Chicago, Ill., lankosi Kalifornijoj ir tiria įsikūrimo galimybes. Du jo broliai yra įsikūrę Chicagoj.

APOLONIJA VERUISIENĖ su dukra Danute neseniai atvyko iš Vokietijos. Jas pasikvietė Pšibilskiai, Los Angeles, Calif.

— MARIJA JURKAUSKIENĖ, Ventura, Calif., neseniai atvykusi iš Vokietijos ir pagyvenusi tarp svetimtaučių, atvyko į Los Angeles apsigyventi. Vietinių lietuvių adresus ji susiradusi iš seno "Kalifornijos Lietuvio" numerio.

— J.P. KIŠKIS, Worcester, Mass., su šeima apsigyveno Los Angeles, Calif. Jis buvo uolus vyčių veikėjas.

— Mrs. ONA POCIUS, Chicago, Ill., svečiavosi pas kun. Aleksiejų, Hatch., .NM., ir Los Angeles. Mrs. Pocius yra su kun. Aleksieju iš Skaudvilės parapijos.

— CASEY E. SILUNAS, Chicago, Ill., atostogavo Los Angeles, Calif. Silunas yra neseniai atvykęs iš Europos.

— V. ir O. STRAVINSKAS, Waterbury, Conn., apsigyveno Los Angeles.

— MRS. BOTOVIC, Cicero, Ill., atostogavo Los Angeles ir viešėjo pas seną pažįstamą Onutę Samsonaitę.

Mr. ir Mrs. VALAITIS, Philadelphia, Pa., žinomi prekybininkai, atostogauja Los Angeles, kur aplankė savo dukterėčią Mrs. Berta Brazer.

PADĖKA

Už mums suteiktą įvairią paramą reiškiame nuoširdžią padėką Ponų Dovydonių šeimai.

Marija ir Kęstutis Zubrickai

DAR GRĄŽINTA LAIMĖJIMŲ KNYGELIŲ

Laimėjimų knygelės po $1 ir $2.50 gauta dar iš šių asmenų: Wm. Archis, Los Angeles, Calif., Frank Bradulski, Clinton, Iowa, P. Gražis, Los Angeles, Calif., J. Šimonis, Los Angeles, Calif., J. Rimašauskas, Cleveland, Ohio, ir Iz. Valančius, E. Chicago, Ind.

Toronto, Canada, Lietuvių Katalikų Bažnyčios Statymo Fondui aukas galima siųsti šiuo adresu: 941 Dundas St. W., Toronto 4, Ont., Canada.

Atitaisymas

LD Nr. 1 aprašyme apie gražiausio berniuko išrinkimą per LD pikniką turi būti ne Vincukas, bet Stasiukas Severinas.

The Rev. Roman Klumbis with his parishoners, Indians of Palm Springs, Calif. At this year's fiesta (Dec. 10) the Zaikis dancers of Los Angeles will lend a Lithuanian touch to the festivities / Kun. R. Klumbis savo parapijiečių tarpe; jis yra klebonu Palm Springs, Calif.

The Written Word

By MILTON STARK

The written word coupled with a unified action is a powerful instrument in the hands of a determined people. In the case of the Lithuanian people it is the means by which they can preserve their national identity and ultimately regain their lost independence.

If they neglect this means then they must resign themselves to an ignoble extinction in a foreign land. The forces of assimilation or culture-absorption leave no other alternative.

To combat and check these forces should be the cardinal duty of every Lithuanian man, woman, and child.

That these forces are active in dismembering and absorbing the Lithuanian and his culture is only too apparent in the rapid disappearance of his language, which is now a curiosity in second generation offspring; in the incidence of mixed marriages; in the spiritless character of the children born of such a union; in the general indifference of the children to all things Lithuanian.

The first step, then, is to recognize the jeopardy which the Lithuanian people and the Lithuanian nation is faced with today; the second step is to map plans for relieving the jeopardy.

What is needed is a closer-knit union of spirit and purpose to insure a strong physical front against alien forces.

This is achieved in a very simple manner: by frequenting Lithuanian gatherings; by using the Lithuanian language at very possible opportunity; by becoming interested in Lithuanian art, literature, and history; *by supporting the Lithuanian press, for it is the written word that travels farthest and reaches most.*

The spirit which guided Vytautas the Great in his wars for his Lithuanian homeland and that spirit which produced the genius of Duonelaitis, the sweetest of poets, must be rekindled again to honor and defend that wasted shore pillaged by a rapacious Anti-Crist. Else where are we to turn? who will be our friend? who will say "there goes a man who loves his country"?

Lithuanianism and the Lithuanian appeal must ring across the world.

An illustration from Duonelaitis's "The Seasons," by V. K. Jonynas. / Duonelaičio "Metų" iliustracija, - V. K. Jonynas

KRISTIJONAS DUONELAITIS

FAMOUS LITHUANIAN POET

This year celebrates the 170th anniversary of Lithuania's greatest poet, Kristijonas Duonelaitis, whose monumental work, THE SEASONS, carried him world-wide recognition as a heroic poet. It is interesting to note that Duonelaitis preceded both Thompson and Klopstock in this hymn to nature. To this Lithuanian Homer we pay tribute here in an introductory article by Antanas Vaičiulaitis and a translation from his poetry by Nadas Rastenis.

Like a massive pillar, forming the basis of Lithuanian literature, stands *Kristijonas Duonelaitis* (in Latin Donalitius, 1714-1780). Born in East Prussia, near the present Lithuanian border, he was schooled in Koenigsberg and throughout his whole life remained intimate with Lithuanian serfs, whom he so vividly characterized in his writings. He knew the common people well, loved them, sympathized with them, and espoused their cares and anxieties. Spending the best years of his life as pastor in a village parish, just a few kilometers from Lithuania, and listening to the mysterious murmurings of nature, he absorbed its secrets. He made a study of the habits of the people, and with keen interest followed the fate and fortunes of the Lithuanians, his fellow-countrymen, of whom in the beginning of the 18th century East Prussia still contained a large number, but who were about to be rooted out through pestilence, war, and colonization.

Along with his parish duties Duonelaitis managed to find time to devote to various mechanical pursuits, to music, and especially to poetry. Perhaps his deepest interest lay in Greek and Roman classical poetry, whose hexameter form he revived in his "Metai" (The Seasons) and fables. "The Seasons", first printed in 1818, is one of the most beautiful works in Lithuanian poetry. It is like some realistic idyl, in which the author portrays the sorrows and the joys of the common people, creating some unforgettable types. He invests nature itself with especially attractive and flawless colors – the coming of spring, the sharp winds of autumn, the chirping of the birds, and the activity of tiniest insects.

The language of "The Seasons", although containing quite a few barbarisms, is vividly expressive and close to those people and that land about which the poet wrote. Employing lifelike imagery, he was especially adept in describing nature. Using this same vivid language, he does not hesitate, on occasion, to preach a sermon or explain a precept to his unlettered peasants.

The interest in "The Seasons" goes beyond the bounds of Lithuanian literature. It is a worthwhile contribution to world literature, since, in an age of sentimental poetry, this volume of sound realism becomes a rare and fortunate exception. "The Seasons" has had several translations into German, as well as Polish, Russian and Lettish. Just before World War II the book was being translated into French and now an English translation is being prepared.

The Harvest by Bagdonas / Rugiapiūtė, - Bagdonas

Joys of Spring

By KRISTIJONAS DUONELAITIS

(From THE SEASONS)

Translated by Nadas Rastenis

The climbing sun again was wakening the world
And laughing at the wreck of frigid winter's trade.
For the cold season's grip was thoroughly undone,
And heaps of high-piled snow had dwindled down to naught.
Each day a soft south breeze caressed the barren fields
And coaxed each blade and leaf to rise again and live.
Since ev'ry hill and dale had cast away white furs,
The bush and heath were glad to heed the springtime's call.
All things that died away in tearful autumn's mire,
All things that lay in sleep beneath the winter's ice,
Or huddled shivering under a stunted bush,
Crept out in joyous throng to hail the smiling spring.

The rats and skunks came forth from secret holes and nooks
Crows, ravens, magpies, owls, appeared upon a bough;
Mice, moldwraps and their young, acclaimed the glowing warmth
Bugs, flies, mosquitoes, gnats, wasps, bumblebees and fleas,
In ever growing swarms were rallying each day,
To bite the idle rich, to sting the toiling poor.
The queen bee, too, called forth her subjects to the task,
Commanding them to start again upon their work.
Soon endless swarms of them began to buzz and zoom,
Afifing merry tune and flying far and wide.
Hid in the corners dark, lean spiders spun their yarn
Or, scaling dusty walls, stretched long entrapping nets.
And e'en the wolves and bears, at the green forest's edge.
Hunted in joyous mood for satiating game.

It was a wondrous thing that of the endless flock
None of the warblers wept when reaching our dear shore.
No; not to weep, but to rejoice they all came here.
For now the winter's chills and frosts were at an end,
And the enchanting spring wrought wonders ev'rywhere.
Ah, now in ev'ry place new life was all athrob;
The air was filled with tunes of songsters on the wing.
Some sang in lower key, some soared to heights of tone:
Some flew far, far above, up to the silv'ry clouds:
Some on a low bough perched—and all of them praised God.
As yet the food was scarce,but none of them complained.
Some had returned in worn and shabby feathered garb,
Some carried back a maimed or broken wing or crest,
And in the fields they found starvation sustenance;
But not one of them grieved; no bitter tears were shed;
They all sang ev'rywhere their merry melodies.

Along with them the stork came back to our fair land,
And, husbandly, atop the roof displayed his voice.
While he gazed and rejoiced, his sweet and loving wife
Appeared upon the sill in gay and joyful mood
And met her gentle spouse with glad and gleaming beak.
They found the old thatched roof much damaged and despoiled;
And even their abode, built but a year ago,
Was weather-beaten, bent, and sagging on each side.
Cohesive walls, strong beams, and sturdy parapets,
Were torn and blown away by the relentless gales.
Doors wrecked, sills fallen off, and ev'ry window gone:
The northern wrath had wrought its havoc on their home.
And so they both at once, as good homemakers should,
Fell attentively to restoring their abode.
The husband fetched great loads of branches, rods, and twigs,
With which his wife patched up their home to suit her taste.
And when their long and hard repairing work was done,
The two of them flew off to a green marsh near-by;
Then, having caught and gorged some fatter frogs and toads,
Together gratefully they gave their thanks to God!

You, too, O futile man, be thankful and content:
Since you far better fare, fail not to thank your God!

A Lithuanian girl / Lietuvaitė V. Maželio foto

ČIURLIONIS ENSEMBLE TRIUMPHS IN NEW YORK

The Čiurlionis Ensemble appearing in New York's Carnegie Hall on October 1 attracted a concourse of people equal to a Toscanini performance. Among the Lithuanian notables in attendance were the Lithuanian Minister P. Žadeikis, V. Sidzikauskas, Consul I. Budrys, and many churchmen as well as laymen from near and far. A great many of the audience were former DP's.

As the curtain rose a company of 55 persons, Lithuanian men and women, marched onto the stage dressed in Lithuanian national costume. The program opened with songs by the mixed choir led by Alfonsas Mikulskis, followed by the voices of the women's choir. Soloists Nata Navickaitė, Aldana Stempužienė, and Ipolitas Nauragis sang next. The remainder of the various program was rounded out with folk dancing exhibitions, individual and group singing. At intermission time the Chairman of the New York DP Commission, Edward Corsi, gave the Ensemble a warm welcome.

— — —

Artist Paul Puzinas, whose studios are located on the famed Sunset Strip in Hollywood, won fourth place in the Los Angeles City Art competition this month. He was one of 2,000 artists who participated. Paul Puzinas is also art editor of "Lithuanian Days" magazine.

His painting, "Refugee," won all honors by being acclaimed the "Best of the Year" at the showing of the 6th Annual Exhibition in Los Angeles (Oct. 13-29).

The City Hall of Kaunas, Lithuania / Kauno miesto rotušė

Aboard The Kualoa

THE STORY OF A VOYAGE AROUND THE WORLD

Majuro, Marshall Islands,
September 1, 1950

After our spectacular and breath-taking entrance through the narrow passage, on a six-knot incoming tide, we were determined to "play it safe" on leaving Nanumea lagoon. If we were the first yacht to enter, we also wanted to be the first to leave without piling up, so me watched the pass, studied the tide tables and carefully selected flood time for our departure.

Pastor Josefa, who is an expert native canoe sailor, wanted to accompany us out the quarter-mile long pass, and radio operator Telavi, our pilot, thought he'd better come along anyway, flood tide or not.

We entered the narrow channel at one-th'rd motor speed and could see that the entire length was as quiet as a millpond. Four-fifths of the distance was traversed in safety when suddenly, without warning, the bottom fell out of the seaward entrance and huge swells, one after the other, began to boil into the pass. There was nothing to do but continue, so I opened the throttle wide and Kualoa climbed the first swell and dived into the trough beyond. The bowsprit disappeared from sight and water spurted through both hawsepipes, while some two tons of green sea surged over our bows and crashed against the cabin. Tary, who was hanging on to the forestay, said later he was sure we'd strike bottom about twelve feet below. As our ship rose on the next swell, the water on deck surged astern carrying our dog, Skipper, who promptly scrambled into the cockpit and remained there until we were safely out at sea.

Lorna was hanging on to the port charthouse rail and Pastor Josefa was clinging to the starboard one, his eyes closed and his gray head bowed on his massive chest. Telavi stood relaxed beside me and he appeared the least perturbed of anyone on board. Steering was difficult. Each violent climb and subsequent dive caused our ship to veer wildly and set to port. Each time the vessel veered, Telavi would say quietly, "Lakina, Lakina side," and I'd spin the wheel to starboard, towards Lakina Island. We climbed and dived over four white-fanged swells and then were out on the calm, dark-blue surface of the ocean in the lee of Nanumea Island. Our peril came suddenly and as suddenly it was over. While wiping my damp forehead I realized why colony ship captains had warned me of the hazzards involved on entering and leaving Nanumea Lagoon.

Pastor Josefa lifted his head and turning to me murmured with a smile, "I just bowed my head, closed my eyes and said a little prayer." Telavi remarked that the pass was not always like this; we had started just a little bit too late. A fouled anchor had actually delayed our scheduled departure. Skipper crawled out of his cockpit bunk, stretched himself and trotted forward to resume his ususal observation post at the bow. I had cut the motor and we watched a canoe with four young paddlers hug one side of the pass, then skim diagonally across the swells and finally pull up alongside Kualoa to take off our friends. The turning tide had now made a roaring sluiceway of the narrow pass. We shook hands all around, said farewell and "Tofa" and watched the log canoe return to the Island by way of a short canoe pass through the reef.

As we lunched on our final parting gift, a roasted chicken, we feasted our

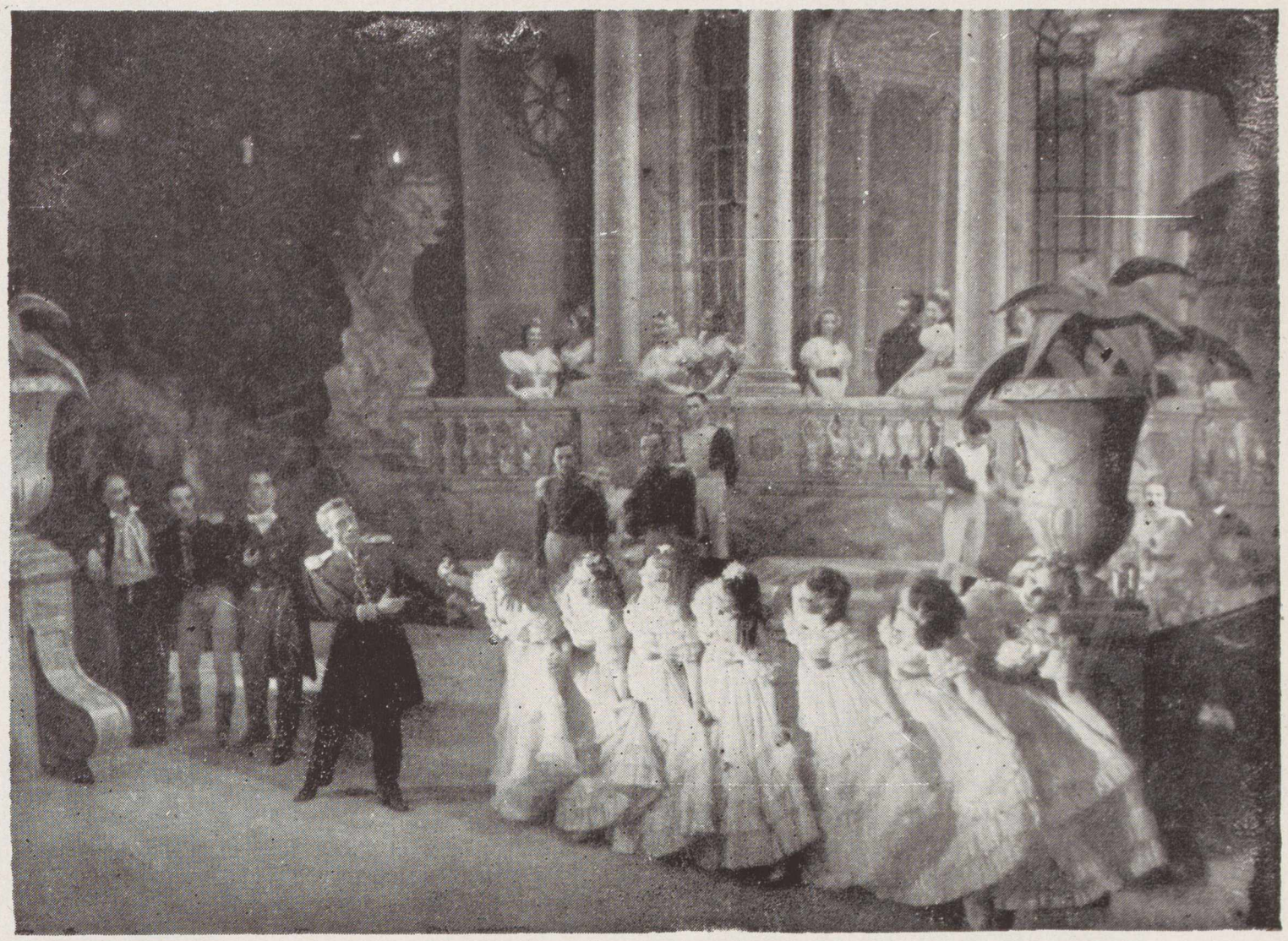
A building in Kaunas, Lithuania / Pienocentro Rūmai Kaune

eyes for the last time upon lovely, sea-girt Nanumea, where we had enjoyed such a happy interlude. Now we were at sea again and on our way to a new atoll world in the Gilbert Islands. Kualoa ghosted away in the light breeze which soon died down, so that Lakina Island remained visible until the dark hand of night finally wiped it off our horizon. During the four days that followed westerly and southwesterly currents, coupled with northeasterly winds, conspired to set us west at an alarming rate. Our daily mileage was low. Line cloud formations appeared at intervals and brought incipient waterspouts, which laid the ship flat and swung her clockwise until such disturbances passed. Luckily for us these spouts died unborn, but not until they had managed to part the forestaysail sheet and to sheer and eyebolt off the end of the port boomkin.

On the fifth day we made good over a hundred miles north, but the first of the Gilbert atolls now lay two hundred miles east against wind and current. Then the wind shifted against us, setting us still further west, and it began to appear as though we'd miss the whole Gilbert Group. Our position now was due west of Abemama, but between us lay the tiny atoll islands of Aranuka and Kuria, the latter, a hundred miles away. We decided to motor-sail against wind and current. For two days we pounded and rolled northeast and southeast, making good a distance of only sixty miles, and in the meantime crossing the equator three different times. By this performance we must have established some sort of a record. Then, while in the engine room checking our motor oil, Tary discovered that we were making water badly somewhere astern. Until we could investigate the source of the leak I decided to stop the motor in order to eliminate excessive stern vibration, but this did not decrease the water inflow. My conclusion was that the lead sleeve in our shaft alley had cracked and to repair that would be a drydock operation.

We couldn't point up as much under sail alone but seemed to be making about a knot until a succession of sights dispelled this happy illusion. With all sails bellying in the light breeze we were actually making two knots—backwards. Kualoa evidently was caught in the converging currents flowing around Kuria and Aranuka. Sady we changed course to the north-northwest. Meanwhile the ship continued to leak at the rate of thirty gallons an hour and that is a great deal of free water in so small a hold. It meant forty strokes on the hand pump each half hour, with slim prospects of making any port in the Gilberts without motor power. "So all right, there are many other islands in the Pacific," we said, all of which was sour grapes, for I was already planning to pump our bilge water through the engine cooling system.

Next morning Tary woke me at the first tinge of dawn with a cry that there was land close to port. Lorna heard me having averaged seven knots during the

A scene from the Lithuanian ballet "The Betrothed" / Scena iš lietuviško baleto "Sužadėtinė"

say, 'That's impossible," and came tumbling up. But there is was; the impossible had happened. The sailing directions had advised that, on race occasions, the current reversed itself between Maiana and Abemama, and here we were, paralleling the coral shore and glimpsing thatched village huts under the palms. An early sun sight verified the atoll as Maiana, with but a small boat passage on the northwestern side. We decided against a closer acquaintance and con-

The Čiurlionis Ensemble as it looked in Germany / Čiurlionio Ansamblis kai dar buvo Vokietijoj

tinued on towards Tarawa. While taking my trick at the wheel I conjectured the possible location of our leak and asked Tary to check a sealed limber hole astern of the stuffing box. He had to dismantle part of the engine and battery enclosures to reach the area, but found that water was spurting in through that aperture. Some caulking cotton, saturated with heavy water grease and tamped in with a screwdriver temporarily stopped the steady inflow of water. After a day and night of pumping and worrying, the tension was suddenly relaxed. The brown, badraggled and wind-beaten palms on Maiana actually began to appear lovely. A glorious sun climbed the sky and the easterly wind freshened and held steady. We were in such good spirits that we ran up our flying jib increasing our speed considerably.

Kualoa sliced through the tide rip off the northeast point of Maiana and went rolling down diagonally across the nineteen-mile channel on her way to Tarawa. Rapidly the palms astern settled below a hazy horizon and new palm tops began to rise out of the sea ahead. We were making good time and soon identified the battle-scarred island of Betio, where American forces landed, in a bloody and now historic onslaught. Kualoa raced around the southwest reef, dropping her sails one by one as we started the motor and proceeded under power into the lagoon proper. We had been sighted approaching the atoll and were met at the entrance by our friend, Kelvin Nicholson, late district officer of Fanning Island, who had motored out with some officials and their wives to greet us. They boarded Kualoa and piloted her to Bairiki Island, where we dropped anchor at seven in the evening, past ten hours.

After making arrangements for the morrow our guests departed. The Gilbertese postal scribe motored out in the darkness with our mail which had arrived on a colony ship, by way of Canton Island and Funafuti. It had taken us ten days and 634 miles of sailing to make good the chart distance of 465 miles between Nanumea and Tarawa. We were tired but happy to be here, and unanimously wrote off the extra 169 miles to pleasure and experience.

Fred E. Truman-Brazevičius

STATEMENT OF THE OWNERSHIP, MANAGEMENT, AND CIRCULATION REQUIRED BY THE ACT OF CONGRESS OF AUGUST 24, 1912, AS AMENDED BY THE ACTS OF MARCH 3, 1933, AND JULY 2, 1946 (Title 39, United States Code, Section 233)
Of "Lietuvių Dienos" (The Lithuanian Days) published monthly, except July and August at Los Angeles, California for October 1, 1950.

1. The names and addresses of the publisher, editor, managing editor, and business managers are:

Publisher Anthony F. Skirius, 5983 Franklin Ave., Los Angeles 38, Calif.

Editor Juozas Vitėnas, 1652½ Sixth Ave., Los Angeles 6, Calif.

Managing editor Juozas Vitėnas, 1652½ Sixth Ave., Los Angeles 6, Calif.

Business manager Juozas Urbonas, 1654½ Sixth Ave., Los Angeles 6, Calif.

2. The owner is: (If owned by a corporation, its name and address must be stated and also immediately thereunder the names and addresses of stockholders owning or holding 1 percent or more of total amount of stock. If not owned by a co.poration, the names and addresses of the individual owners must be given. If owned by a partnership or other unincorporated firm, its name and address, as well as that of each individual member, must be given.)

Anthony F. Skirius, 5983 Franklin Ave., Los Angeles, 38, Calif.

3. The known bondholders, mortgages, and other security holders owning or holding 1 percent or more of total amount of bonds, mortgages, or other securities are: **(If there are none, so state.)**

None.

4. Paragraph 2 and 3 include, in cases where the stockholder or security holder appears upon the books of the company as trustee or in any other fiduciary relation, the name of the person or corporation for whom such trustee is acting; also the statements in the two paragraphs show the affiliant's full knowledge and belief as to the circumstances and conditions under which stockholders and security holders who do not appear upon the books of the company, as trustees, hold stock and securities in a capacity other than that of a bona fide owner.

5. The average number of copies of each issue of this publication sold or distributed, through the mails or otherwise, to paid subscribers during the 12 months preceding the date shown above was: (This information is required from daily, weekly, semiweekly, and triweekly, newspapers only.)

— — — — —

Anthony F. Skirius (Signature of editor, publisher, business manager, or owner.

Sworn to and subscribed before me this 7 day of October, 1950.

(Seal) John R. Nash
Notary Public in the County of Los Angeles, State of California.

My commission expires October 3, 1953.

Wall Street, New York

SOCIETY OF LITHUANIAN LANGUAGE

Trough the interest and initiative of of Prof. Aminauskis, of Loyola University, a plan is afoot to organize a branch of the Lithuanian Language Society in the Los Angeles area. This organization would provide resident Lithuanians with an opportunity to join in informal discussion of the Lithuanian language, art, literature, in a national movement aimed at preserving and popularizing Lithuanian culture among native-born American as well as recent emigre's from Lithuanian DP camps in Europe.

A provisional presidium, headed by Prof. Alminauskis, discussed the plan and returned a unanimous decision in its favor.

DANCE OF LITHUANIA

A new book entitled *The Dance of Lietuva*, by V. F. Beliajus, will soon be available to readers. Copies may be obtained through Mr. Beliajus or through the publisher, the Clayton F. Summy Co. of Chicago.

NEPAPRASTAS SV. KAZIMIERO LIETUVIU PARAPIJOS

KONCERTAS

Sekmadieni,
lapkricio (Nov.) 19d., 1950

MASONIC HALL saleje,
225 N. Vermont Ave.,

Iejimas $1.00

Programa ispildo:

Europinio masto dainininkas ir Latviu Nacionalines Operos solistas A. Kaktins.

Garsioji Los Angeles tautiniu sokiu grupe, vadovaujama L. Zaikis, ispildys lietuviu liaudies sokius.

Sv. Kazimiero Parapijos Choras, kuris siais metais svencia savo isikurimo desimtmeti, pasirodys su graziomis liaudies ir nuotaikos dainomis. Chorui vadovauja A. Skridulis.

Po programos sokiai. S. West orkestras.

Sale atidara, kalakutiena ir gaivus gerimai nuo 1:00 v. p. p.

LOS ANGELES LIETUVIU DRAUGIJOS

AMERIKOS LIETUVIU TARYBOS
Los Angeles Skyrius

Juozas MILLERIS, pirm.
Vincas KAZLAUSKAS, I vicepirm.
1003 W. 36th St. RE. 35619
Vincas ARCHIS, II vicepirm.
Maria AFTUKIENĖ, sekr.
2111 Wollam St. CA. 11040
Magdelena STEPONAVIČIENĖ, ižd.
1129 Lucerne Ave, Culver City, VE. 88137
Vincas TRUMPA, narys
Adelė DARINGIENĖ, narys
226½ S. Alexandia Ave., DU 44329

LOS ANGELES BALF SK.

Jonas UŽDAVINYS, pirm.
3605 E. 60th St. LO. 1167
Huntington Park, Caif.
Feliksas KUDIRKA, vicepirm.
2960½ Hyperion Ave. NO. 32679
Feliksas MASAITIS, sekr.
2640 La Salle Ave. RE. 3-3934
Vladas PAŽIŪRA, ižd.
8605 Rugby Dr. CR. 5-8723
Juozas TRUSKAUSKAS, narys
1042 W. Washington RI. 78280

LABDAROS IR KULTUROS KLUBAS

M. J. AFTUKAS, pirm.
2111 Wollan St. CA 11040
Jozefina SEVERINIENĖ, vicepirm.
6124 W. 76th St.
Ign. ŠEŠPLAUKIS, sekr.
1042 W. Washington Blv.
V. TRUMPA, sekr. pad.
306 Clay St.
Mag. STEPONAVIČIENĖ, ižd.
Culver City
L. LAŠAS, fin. sekr.
932 S. Burlington Ave.

KNIGHTS OF LITHUANIA
Council 133

Pres. Peter BARKAUSKAS
1532 Fifth Ave. RE. 2-2769
Vice Pres. Jake MARBACK
1861 So. Orange Dr.
Sec. Joe Guest
2506 Griffith Park Blvd.
Treas. & Fin. Sec. Helen VARKALIS
2656 Hyperion Ave. NO. 8516
Trustees:
Eduard BARTKUS, Lucille GILBERT
Michael JAKUTIS
Sergeants at Arms:
George BARKAUSKAS, Frank GILBERT

KATALIKISKOS ORGANIZACIJOS

ALRK FEDERACIJOS SK.
Pirm. V. Kazlauskas
1003 W. 36 Str. RE 35619
ALRK SUSIVIENIJIMO SK.
Pirm. Vilkienė
5059 Hesperia, Encino, Calif.
ALRK MOTERŲ SĄJUNGOS SK.
Pirm. A. Dovidonienė
6216 Hays Ave. CL 73575
LIETUVOS VYČIAI
Pirm. P. Barkauskas
1532 5th Ave. RE. 2-2769
ŠV. VARDO VYRŲ DRAUGIJA
Pirm. B. Bartkus
2664 Redondo Blvd. WH 6198
KALIFORNIJOS ATEITININKŲ SAMBURIS
Pirm. J. Vitėnas
1652½ 6th Ave. RE. 8203
ŠV. KAZIMIERO PARAPIJOS CHORAS
Pirm. St. Deringis
226½ Alexandrie DU 44329
ŠV. KAZIMIERO PARAPIJOS KOMITETAS
Pirm. P. Žukauskas
5127 Fountain Ave. NO 10144

VYRU IR MOTERU TAUTISKAS PASALPINIS KLUBAS

A. J. JANUŠAUSKAS, pirm.
4632 S. Pickford St. WA 4676
PAUL MAGELO, vicepirm.
725 W. 43rd St.,
R. JANUŠAUSKIENĖ, sekr.
4632 S. Pickford Ave. WA 4676
V. KARAZIJA, fin. sekr.
170 S. Union Pl. VA. 8837
Susirinkimai daromi kiekvieno mėnesio pirmą trečiadienį Lenkų salėje, 843 S. Bonnie Brae Ave.

AMERIKOS LIETUVIU PILIECIU KLUBAS

Joe MILLER, pirm.
348 S. Arizona Ave., AN 4043
Wm. ARCHIS, vicepirm.
2874 Leeward Ave. DU 96933
M. J. AFTUKAS, prot. rašt.
2111 Wollan St.
Mag. STEPONAVIČIENĖ, fin. sekr.
Culver City, VE 88137
C. KIRILAUSKAS, ižd.
1427 So. Bonnie Brea DU. 3-5251

TURISTŲ DĖMESIUI. — Atvykusius į Los Angeles ir norinčius pamatyti miesto žymesniąsias ir gražiąsias vietas, prienama kaina automobiliu apvežios ir aprodys

ANTANINA CVIRKIENĖ

2208 4th Ave., Los Angeles, Calif. Telefonas - REpublic 2-5037

?

WHAT IS?

KNIGHTS OF LITHUANIA
Council 133, Los Angeles
Planning on Doing?
Look in the Next Issue!

HELEN'S
HOUSE OF BEAUTY

HELEN MOCKUS 1722 N. WESTERN AVE.
PHONE HO. 9-4600 HOLLYWOOD 27, CALIF.

LITHUANIAN REALTY CO.
Real Estate — Loans & Insurance
Chas. Luksis, Manager

3506 W. Pico Blvd.
(2nd Floor)
Phone RE. 8278
BRANCH OFFICE:
7761 Sepulveda Blvd., Van Nuys, Calif.
Phone LO. 1232

BILLY BAKUEN
MERCHANT TAYLOR
Imported and Domestic Woolens
320 East First St. Long Beach 2, Calif.
Phone 67-4264

VERTINGOS KNYGOS

"California and Californians" by Rochwell D. Hunt, Ph. D., 5 tomai odiniais viršeliais po apie 600 psl.

"The World's Best Oratories" - David Brewer, L. L. D., puikiai įrišta, 10 tomų po apie 500 psl.

Abi knygos parduodamos už 50 dol.

Teirautis redakcijoj

J. J. BAKUS & JOE BULAT
LITHUANIAN REAL ESTATE BROKERS
Homes - Income Property - Loans
Multiple Listing Service
4728 So. Normandie Los Angeles 37, Calif.
Office: AXminster 7900 Res.: PLeasant 6590

Skaitykite - Platinkite - Remkite

"DRAUGA"

vienintėlį lietuvių religinės, tautinės minties dienraštį pasauly

DRAUGAS yra geriausias laikraštis, kadangi tikroje šviesoje nušviečia pasaulio ir lietuvių kolonijų gyvenimo įvykius.

DRAUGAS yra įdomiausias, kadangi po savo sparnu yra sutraukęs žymiausius rašytojus, politikus, visuomenininkus, korespondentus.

DRAUGAS yra gyviausias, nes patiekia vėliausias žinias apie pavergtą Lietuvą, ištremtus lietuvius, lietuvių veikimą Amerikoje ir kitur.

DRAUGAS yra patikimiausias, kadangi Amerikoje, Europoje ir kitur turi savo korespondentus, kurie rašydami iš vietos patiekia pilniausias ir patikimiausias žinias.

DRAUGAS taipgi skaitomas lietuvių biznierių ir pramonių skelbimų organu. Jei norite ką greit parduoti, pirkti ar rasti, skelbkitės DRAUGE. Ieškai gero darbo? Skaityk DRAUGĄ!

Padarykite DRAUGĄ tikru savo draugu! Sykį jį paskaitęs, nenorėsi su juo skirtis.

KAINA —

Užsieny DRAUGAS kainuoja $10.00; Kanadoje metams $7.00; pusmečiui $4.00

Chicagoje ir Ciceroje metams $8.00; pusmečiui $4.50. Kitur Amerikoje metams $7.00; pusmečiui $4.00.

Prenumeratos ir kitais reikalais kreipkitės adresu:

"DRAUGAS"

CHICAGO 8, ILLINOIS

ĮSTEIGTAS 1909 TEL. VIRGINIA 7-66640—6641

NOREDAMI BUTI INFORMUOTI

apie pasaulio ivykius ir

Amerikos bei Kanados lietuviu gyvenima

SKAITYKITE

«DARBININKA»

iseinanti du kartus per savaite

PRENUMERATOS KAINA:

Amerikoje — $5.00, uzsieny — $5.50

ADRESAS: 366 Broadway, S. Boston 27, Mass. USA

VISI LIETUVIAI SKAITO

savaitinį, gausiai iliustruotą laikraštį

LIETUVIU ŽINIAS

LIETUVIŲ ŽINIOS kiekvieną savaitę savo skaitytojams patiekia pačių svarbiausių politinių įvykių santrauką ir komentarus,

LIETUVIŲ ŽINIOS plačiai informuoja apie pasaulio lietuvius ir Amerikos lietuvių veiklą,

LIETUVIŲ ŽINIOS savo puslapius pagražina tiek lietuvių, tiek politinio gyvenimo nuotraukomis,

LIETUVIŲ ŽINIŲ korespondentai Anglijoj, Argentinoj, Ispanijoj, Vokietijoj ir kituose kraštuose žinias renka iš pačių pirmųjų šaltinių.

TODĖL TUOJAU UŽSISAKYKITE

LIETUVIŲ ŽINIAS,

KURIOS METAMS KAINUOJA TIK $3.

LIETUVIŲ ŽINIOS

221 Sarah St., Pittsburgh 3, Pa.

SKAITYKITE

KANADOS LIETUVIU

savaitrasti

«TĖVIŠKĖS ŽIBURIAI»

Jame rasite apsciai ziniu is Kanados ir viso pasaulio lietuviu gyvenimo, idomiu straipsnu ir geros informacijos bendrais klausimais.

PRENUMERATOS KAINA metams:

JAV-SE ir Kanadoj - $3, kitur - $ 4

ADRESAS:

941 Dundas St. W.,

Toronto, Ont., Canada